

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

**MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ
STUDIUM**

2011 – 2013

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Štěpán Andrýsek

České státní symboly

Praha 2013

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Aleš Zpěvák

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

**MASTER COMBINED
STUDIES**

2011 - 2013

DIPLOMA THESIS

Štěpán Andryšek

Czech state symbols

Prague 2013

The Diploma Thesis Work Supervisor:

JUDr. Aleš Zpěvák

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne.....

Štěpán Andryšek

Poděkování

Chtěl bych poděkovat JUDr. Alešovi Zpěvákovi za odborné vedení, za pomoc a cenné rady při zpracování této práce.

Anotace

Diplomová práce se zabývá pohledem na problematiku státních symbolů od jejich počátků do současnosti, a to nejen symbolů oficiálních, ale i neoficiálních. Soustředí se na vývoj české státnosti, popisuje změny v zobrazování symbolů v jejich vývoji, které jsou vázány na události odehrávající se v dané době, a také rozebírá podmínky jejich nynějšího užívání. Teoretická část práce je doplněna podpůrnými výsledky z dotazníku, ve kterém jsou zachyceny znalosti, ale i reflexe státních symbolů žáky základní školy a studenty střední školy.

Klíčové pojmy

Česká republika, česká státnost, dotazníkové šetření, historie, neoficiální státní symboly, oficiální státní symboly, reflexe, studenti, užívání státních symbolů, vyobrazení státních symbolů, znalosti, žáci.

Annotation

This thesis deals with looking at the issue of state symbols from its beginnings to the present day, not only the official symbol, but also unofficial. It focuses on the development of Czech statehood, describes the changes in displaying symbols in their development, which is linked to the events taking place at the time, and also discusses the current conditions of their use. Theoretical part is complemented by supporting the results of the questionnaire, in which the captured knowledge, but also the reflection of the state symbols of primary school pupils and middle school students.

Key words

Czech Republic, Czech statehood, history, knowledge, pictures of state symbols, pupils, reflection, students, survey, the official state symbols, the unofficial state symbols, use of state symbols.

OBSAH

ÚVOD	9
1 STÁTNÍ SYMBOLIKA	11
2 VÝVOJ ČESKÉ STÁTNOSTI	12
2.1 Vznik Československé republiky	12
2.2 Protektorát Čechy a Morava	16
2.3 Československá republika po 2. Světové válce	18
2.3.1 Období 1945 až 1948	18
2.3.2 Období 1948 až 1960	19
2.3.3 Období 1960 až 1968	19
2.3.4 Období 1968 až 1989	21
2.4 Česko-Slovenská federativní republika	22
3 RECENTNÍ A RETROSPEKTIVNÍ REFLEXE OFICIÁLNÍCH STÁTNÍCH SYMBOLŮ ČESKÉ REPUBLIKY	24
3.1 Velký a malý státní znak	24
3.1.1 Velký státní znak	26
3.1.1 Malý státní znak	27
3.2 Státní barvy	27
3.3 Státní vlajka	28
3.4 Vlajka prezidenta republiky	30
3.5 Státní pečeť	32
3.6 Státní hymna	34
4 UŽÍVÁNÍ OFICIÁLNÍCH STÁTNÍCH SYMBOLŮ ČESKÉ REPUBLIKY.....	37
4.1 Velký státní znak	37
4.2 Malý státní znak	38
4.3 Státní vlajka	38
4.4 Vlajka prezidenta republiky	39
4.5 Státní pečeť	39
4.6 Státní hymna	39
4.7 Sankce za zneužití státních symbolů	39
5 RECENTNÍ A RETROSPEKTIVNÍ REFLEXE NEOFICIÁLNÍCH STÁTNÍCH SYMBOLŮ ČESKÉ REPUBLIKY	41
5.1 Korunovační klenoty	41
5.1.1 Historie korunovačních klenotů	41
5.1.1.1 Období Přemyslovců	41
5.1.1.2 Období Karla IV.	42

5.1.2 Přemísťování korunovačníc klenotů	44
5.2 Český jazyk	45
5.3 Pražský hrad	50
5.4 Řády a vyznamenání	52
5.4.1 Řád Bílého lva	53
5.4.2 Řád T. G. Masaryka	54
5.4.3 Medaile Za hrdinství	55
5.4.4 Medaile Za zásluhy	55
5.5 Státní svátky	56
5.6 Heslo „Pravda vítězí“	57
5.7 Hlavní město Praha	58
5.8 Státní měna	59
5.9 Národní strom	63
6 ŽÁCI, STUDENTI A JEJICH ZNALOST STÁTNÍCH SYMBOLŮ	65
6.1 Cíl průzkumu	65
6.2 Pracovní hypotézy	65
6.3 Použité metody, techniky a postupy	66
6.4 Charakteristika výzkumného vzoru	67
6.5 Analýza dat a jejich interpretace	67
6.6 Formulace doporučení z průzkumu	89
ZÁVĚR	90
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	92
SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	100
SEZNAM PŘÍLOH	101

ÚVOD

Dané téma jsem si vybral z důvodu zájmu o české dějiny a jejich postupný vývoj od raných počátků do současnosti. Tématika státních symbolů má hluboké kořeny v historii našich dějin a je neodmyslitelnou součástí našeho státu i v současné době. Dnes a denně se státní symboly používají při různých událostech, během nichž například reprezentují náš stát, svrchovanou moc, atd.

Rád bych prohloubil nejen své vlastní vědomosti, ale i přiblížil jejich recentní a retrospektivní reflexi ostatním zájemcům o toto téma. Studuji Evropská hospodářskosprávní studia a téma Státních symbolů je do určité míry provázáno s mým studijním plánem.

Pavel Sedláček český archivář v oboru české symboliky se ve svých knihách a publikacích zabývá touto problematikou. Jmenujme některá jeho díla, která přispěla k orientaci v daném tématu. Jeho kniha „Česká panovnická a státní symbolika“ zachycuje vývoj českého státu a jeho symbolů od středověku po současnost. „Symboly republiky“ je dalším dílem, které se zaměřuje na oficiální státní symboly České republiky od jejich počátku po nynější podobu.

Dalším významným autorem, pro tuto práci, je Zbyšek Svoboda odborník zabývající se převážně problematikou vlajek a praporů. Jeho dílo „Česká státní a vojenská symbolika“ se zabývá státními, ale i vojenskými druhy symbolů, jejich charakteristikou a historickým vývojem. V této publikaci můžeme stejně jako u Pavla Sedláčka nalézt charakteristiku státních řádů a vyznamenání.

Z ženských představitelk jmenujme Annu Skýbovou českou historičku, která je mimo jiné autorkou knihy „České královské korunovační klenoty“, ve které popisuje české korunovační klenoty od nejstarší doby po jejich současnou podobu a události s nimi spjaté.

Vratislav Doubek je autorem řady odborných studií a textů o životě a díle T. G. Masaryka, české politice a českém politickém myšlení 19. a 20. století. „Křehké vítězství“ je dílem, ve kterém jsou zachyceny události proměn české státnosti od počátku Československé republiky, až po vypuknutí druhé světové války. I tato kniha se stala oporou při psaní této práce.

Výčet autorů není zdaleka úplný, tito autoři mi připadali stěžejní. Dále byla má práce ukotvena v legislativních dokumentech za podpory elektronického systému ASPI (Automatizovaný systém právních informací), který sdružuje veškeré právní legislativu.

Má práce klade důraz na teoretickou část, která je zaměřena na recentní a retrospektivní pohled na oficiální státní symboly, ale i na vývoj české státnosti a ostatních symbolů reprezentujících náš stát. Podpůrnou součástí této práce je dotazník zabývající se znalostmi státních symbolů u žáků základní a studentů střední školy.

1 STÁTNÍ SYMBOLIKA

Státní symboly jsou oficiálními vnějšími i vnitřními znaky, které reprezentují jednotlivé státy. Pomocí sami sebe znázorňují svou historii, územní vývoj, národní identitu či státoprávní povahu. Svoji podobu si každý znak získá pomocí postupného vývoje a odráží se v něm historický vývoj celého státu. Vznikají, zanikají a mění se podle potřeb stále se vyvíjející společnosti.

Každý symbol je jedinečný, liší se od jiných symbolů v různých aspektech (např. většina symbolů je tzv. hmatatelných – má materiální podobu), na rozdíl od státní hymny, která se „nese vzduchem“, a je tak převážně vnímána sluchem.

Za státní symboly nejsou považovány pouze ty znaky, které jsou státem oficiálně označeny, ale i jiné neoficiální znaky, ke kterým lze přiřadit například korunovační klenoty, státní svátky, hlavní město, sídlo prezidenta republiky, národní strom a další.

Funkce státních symbolů je: (1) identifikační (označení státních budov, národních památek, letadel apod., které přísluší danému státu, ale i identifikace občanů, kteří se pomocí symbolů ztotožňují s tradicemi a státností daného státu, čímž dochází k upevnování pouta mezi občanem a státem), (2) vyjadřující identitu, ideje a hodnoty státu (např. heslo „Pravda vítězí“ na prezidentově standartě.), (3) označování vnějších projevů svrchovanosti (např. autorita státu při uzavírání sňatku). (Adamcová, 2007)

Státní symbolika nehraje důležitou roli pouze uvnitř státu, ale i z hlediska mezinárodního, kdy například při diplomatických misích jsou používány státní vlajky a státní znaky na budovách, kde sídlí diplomaté.

2 VÝVOJ ČESKÉ STÁTNOSTI

2.1 Československá republika

Samostatný vznik Československého státu je datován 28. října 1918. Na vzniku samostatné Československé republiky se podílelo několik determinantů. Tím hlavní byl zcela jistě rozpad Rakousko-Uherska, a to v důsledku porážky v první světové válce, na které se podílely i naše jednotky působící v zahraničí. Rakousko-Uhersko bylo rozděleno na několik samostatných územních jednotek: Československo, Polsko, Rakousko, Maďarsko, Království Srbů, Chorvatů a Slovinců. Československá republika byla složena z Čech, Moravy, Slezska, Slovenska a Podkarpatské Rusi. (Doubek et al., 2008).

Naším prvním prezidentem se stal Tomáš Garrigue Masaryk. Tato osobnost byla hlavním tvůrcem a organizátorem zahraničního odboje. V Paříži roku 1916 založil spolu s dalšími představiteli odboje Československou národní radu. Byl jmenován jejím předsedou, místopředsedou se stal Milan Rastislav Štefánek, generálním tajemníkem byl Edvard Beneš. Díky působení národní rady a vojenských jednotek bojujícím proti Rakousko-Uhersku a Německu, získaly podporu Francie i Anglie. V roce 1918 odjíždí T. G. Masaryk do Spojených států amerických, aby i od nich získal podporu. Stalo se tak a 18. října 1918 vydal T. G. Masaryk tzv. Washingtonskou deklaraci československé nezávislosti. O deset dní později, 28. října 1918, je proveden státní převrat, jehož hlavními postavami byli Alois Rašín, Antonín Švehla, František Soukup, Jiří Stříbrný a Vavro Škrobák. Československá národní rada se po skončení války stala prozatímní československou vládou. (Loužek, 2003)

29. února 1920 byla schválena první československá ústava. Ústava byla podepsána pouze českými a slovenskými zástupci. Zástupci německých menšin neuznávali samostatnost nově vzniklého státu, a proto jí nehodlali podporovat. Nově vzniklá ústava byla založena na demokratickém konceptu, ve kterém jsou si všichni občané před zákonem rovni ať mluví či vyznávají jakékoliv náboženství. (Pánek et al., 2008)

Nově vzniklý stát měl z počátku velké obtíže jak v hospodářské sféře, tak i ve sféře politické. Během dvacátých let se situace postupně zlepšila. Ze zveřejněných bilancí například v roce 1929 průmyslová výroba o 41 procent překročila tu předválečnou. Nezaměstnanost tvořila ze 14 milionů obyvatel pouhou hrstku lidí, přibližně 42 tisíc lidí. (Doubek et al., 2008)

O vnitropolitickou rovnováhu se staraly strany tzv. Pětky. Tvořili jí agráři, lidovci, sociální demokraté, národní socialisté a národní demokraté. Tyto strany netvořily žádné německé ani slovenské strany. Snažily se vytlačit T. G. Masaryka z politické sféry a představit ho státu pouze jako jeho sjednotitele a symbol. Strany působily od roku 1920 do roku 1926, kdy se oficiálně rozpadly, ale později na ně navázaly jiné orgány. (Tomeš, 1994)

V zahraniční politice působil ministr zahraničí Edvard Beneš, ale i T. G. Masaryk. Společně hledali stabilitu a autonomii státu u Anglie a Francie, ale svazky, které vznikly během první světové války se pomalu uvolňovaly. V roce 1925 byla podepsána smlouva s Francií o pomoci v případě napadení Československé republiky Německem. Smlouva ovšem neuváděla konkrétní vojenskou pomoc. (Pánek et al., 2008)

24. října 1929 došlo ke krachu newyorské burzy a tato událost vedla k velké hospodářské krizi, která zasáhla celý svět. V Československu se krize projevila v silnější míře až v roce 1931 a v roce 1933. V porovnání let 1929 a 1931 se průmyslová výroba snížila o 19 procent, ale v roce 1933 to již byl propad o 41 procent. Zvýšil se i počet nezaměstnaných, kdy v roce 1931 bylo 291 000 lidí bez práce, ale v roce 1933 se téměř ztrojnásobil na počet 920 000. Stále přibývajícím nezaměstnanost začala klesat až v roce 1934. Nejvyšší nezaměstnanost byla u Sudetoněmecké oblasti, ovšem nebylo to z důvodu zanedbání její péče státem kvůli zvyšující se nesnášenlivosti, ale díky tomu, že zdejší výroba byla zaměřena na lehký průmysl (textilní, sklářství, výroba hraček), který výrazně ovlivňuje zejména jeho export. V této době dochází k nástupu nacistické strany v čele s Adolfem Hitlerem. (Doubek et al., 2008)

V říjnu 1933 vznikla Sudetoněmecká vlastenecká fronta (Sudetendeutsche Heimatsfront), která se v roce 1935 přejmenovala na Sudetoněmeckou stranu (Sudetendeutsche Partie). V jejím čele stál Konrad Henlein. Sdružovala stoupence německých zakázaných stran. V počátcích se oficiálně hlásila k ideám Československa, ale svoji vnitřní ideu opírala o rakouský fašismus. Postupně se však vyvíjela a stávala se čím dál tím více agresivnější a hlásící se k Hitlerovým ideám. Usilovala o osamostatnění Sudet, a tudíž i o rozpad Československa. Většina Němců žijících v pohraničí tuto stranu podporovala. V roce 1935 se konaly volby, při nichž se stala druhou nejsilnější československou stranou. Z těchto důvodů si němečtí nacisté uvědomili, že mohou Sudetoněmeckou stranu považovat za spolehlivého spojence. Začali hradit její volební kampaň a od roku 1933 dostávali vysoké příspěvky. (Tomeš, 1994)

Tomáš Garrigue Masaryk byl zvolen do funkce prezidenta celkem čtyřikrát, ale kvůli zdravotnímu stavu 14. prosince 1935 abdikoval a místo něj byl novým prezidentem zvolen Edvard Beneš. O dva roky později, 14. září 1937, Tomáš Garrigue Masaryk umírá. (Loužek, 2003)

V březnu 1936 obsazuje německá armáda Porýní. Anglie i Francie ovšem tento krok nechaly bez povšimnutí. 12. března 1938 je Rakousko okupováno a Hitler vyhláší připojení Rakouska k Německu. Anglie a Francie odsoudily tento čin, ale nadále se touto situací nezabývaly. (Doubek et al., 2008)

Sudetoněmecká strana se snažila neustále narušovat státnost Československé republiky. Během návštěv v Londýně si neustále stěžovala na nekončící diskriminaci německého obyvatelstva žijící v Československé republice, popírala veškeré příspěvky pocházející z Německa a politickou orientaci jeho strany. (Tamtéž)

28. března 1938 se koná v Berlíně schůzka, jejímiž účastníky jsou Konrad Henlein a Adolf Hitler. 24. dubna jsou v Karlových Varech předneseny požadavky Konradem Henleinem, ve kterých zahrnul i vyhlášení autonomie sudetoněmeckého území a vyznávání nacistické ideologie. Anglie a Francie tlačila na vládu

Československé republiky, aby požadavky přijala. V případě, že by takto vláda neučinila, Anglie i Francie by se zřekly jakékoliv pomoci našemu státu. V důsledku toho, vláda Československé republiky na prohlášení zareagovala. Vytvořila tzv. národnostní statut, který poskytoval větší ústupky národnostním menšinám. Sudetoněmecká strana, ale návrh nepřijímá. (Tamtéž)

20. až 21. května 1938 vyhláší vláda Československé republiky částečnou mobilizaci. Tímto krokem chtěla vláda ukázat, že je připravena se bránit proti případnému napadení. Adolf Hitler nechává 30. května 1938 připravit útočný plán proti Československé republice, který ale nebyl nikdy použit. (Frajdl, 1992)

5. září 1938 je přijat tzv. Čtvrtý plán. Ten zahrnoval splnění požadavků, jenž byly předneseny Sudetoněmeckou stranou v Karlových Varech. Na tento počín nikdo nereaguje a 12. září 1938 na sjezdu v Norimberku Adolf Hitler přednese projev napadající Československou republiku. Československá vláda vyhláší v pohraničí stanné právo a okamžitý zákaz Sudetoněmecké strany. (Král, 1985)

15. září 1938 se schází premiér Velké Británie Nevill Chamberlain a Adolf Hitler v Berchtesgarden. Na této schůzce Adolf Hitler hrozí válkou, jestliže nebude vydáno Československé pohraničí. Po této schůzce, Anglie i Francie zasílají vládě Československé republiky ultimátní výzvy. V těchto ultimátních výzvách bylo Československé republice doporučeno vydat Německu pohraniční oblast, pokud nechce vyvolat válku, kterou by sama vedla proti Německu. Ačkoliv 20. září 1938 bylo toto ultimátum vládou zamítnuto, tak pod tlakem Edvarda Beneše dochází k jeho přijetí. 22. září se koná druhá schůzka mezi Nevillem Chamberlainem a Adolfem Hitlerem, tentokrát v Godesbergu. Je zde dohodnuto předání československého pohraničí, a to k 1. říjnu 1938. Československá vláda 23. září 1938 vyhláší mobilizaci. (Tamtéž)

29. září 1938 se koná konference v Mnichově. Na této konferenci se setkávají šéfové vlád Německa, Velké Británie, Francie a Itálie. Československá republika nebyla na konferenci pozvána, přestože se jí bezprostředně týkala. Na této konferenci se řešilo absolutní odevzdání pohraničních oblastí Československé republiky k datu 1. října

1938. Při jakémkoliv odporu ze strany Československé republiky nebude poskytnuta žádná zahraniční pomoc. Mnichovská dohoda byla přijata. (Doubek et al., 2008)

Touto etapou českých dějin se uzavřela tzv. první republika a začalo období tzv. druhé republiky, které trvalo od 30. září 1938 do 14. března 1939. Přijetí Mnichovské dohody mělo na Československou republiku veliký dopad. Německo získalo Sudety, ale o území se přihlásilo Polsko i Maďarsko. V pohraničních oblastech žilo 5 milionů obyvatel, z toho 1 milion Čechů a Slováků. Došlo ke ztrátě železnic, 40 procentům průmyslu a Československého opevnění. Nově vzniklé hranice byly ústně garantovány jak Německem, tak i západem. (Frajdl, 1992)

5. října 1938 odstoupil z postu prezidenta republiky Edvard Beneš a odcestoval do Anglie. Dalším prezidentem se stal Emil Hácha. 6. října 1938 byla vyhlášena autonomie Slovenska. Vzniká Česko-Slovensko. Demokracie byla utlumena, politické strany se sloučily do dvou. Strana Národní jednoty, jejímž předsedou byl Rudolf Beran, sjednocovala nejrůznější politické proudy kromě komunistů. Druhou politickou stranou byla Národní strana práce. V prosinci 1938 byl odhlasován zmocňovací zákon, který omezil pravomoci parlamentu. Tímto byla veškerá moc dána do rukou vládě a prezidentovi. (Tomeš, 1994)

13. března 1939 Adolf Hitler pozval Jozefa Tisu a doporučil mu, aby Slovensko vytvořilo samostatný stát. V opačném případě Německo přestane bránit Maďarsku v obsazení Slovenska. 14. března 1939 je svolán slovenský sněm, na kterém je odhlasováno odtržení Slováků od Čechů. 15. března 1939 Adolf Hitler přinutil pod pohrůžkou bombardování měst podepsat Emila Hácha prohlášení o připojení českého národa k německé říši. Tohoto dne v 6:00 začala okupace Čech, Moravy a Slezska. (Loužek, 2003)

2.2 Protektorát Čechy a Morava

Protektorát Čechy a Morava tvořily části Čech, Moravy, ale i malá část Slezska. Toto zbývající území čítalo 7,4 milionu obyvatel a platil na něm totalitní model. Projevovalo se to zejména cenzurou, kontrolou státu nad výrobou, vyzdvihování

germánské rasy jako nadčlověka. V této době již vznikaly koncentrační tábory, do nichž byly umísťováni zejména Židé a Romové. V říjnu a listopadu 1939 se konaly demonstrace proti německé okupaci. Tyto demonstrace vedly k uzavření všech vysokých škol. (Svoboda, 1996)

Veškerou legislativní činnost měly na starosti okupační úřady. Jakékoliv úkony, které prováděl prezident republiky, musely mít souhlas říšského protektora. Tímto říšským protektorem v protektorátu Čechy a Moravy se stal Reinhard Heydrich. Jeho příchodem do Prahy 27. září 1941 se označuje začátek tzv. heydrichiády. V tomto období chtěl vymýtit veškerý odpor, a proto nechal popravit vrcholné představitele domácího odboje. 27. května 1942 byl proveden na Reinharda Heydricha atentát dvojicí československých výsadkářů Jozefem Gabčíkem a Janem Kubišem, kteří pro tento úkol byli speciálně trénováni ve Velké Británii. Reinhard Heydrich na následky zranění umírá 4. června 1942. V důsledku tohoto atentátu bylo rozhodnuto o vyhlazení Lidic, o dva týdny později i osady Ležáky. (Tomeš, 1994)

Edvard Beneš v tomto období odcestoval do Londýna, kde založil československou exilovou vládu. Stal se opětovně jejím prezidentem. Premiérem této vlády se stal Jan Šrámek. K oficiálnímu uznání této vlády došlo až roku 1942 Sovětským svazem, následně i Velkou Británií a Francií. 12. prosince 1943 byla podepsána smlouva o přátelství mezi Československem a Sovětským svazem. Vojenské jednotky se zprvu začaly tvořit ve Francii, ale po jejím obsazení i ve Velké Británii a Rusku. (Svoboda, 1996)

Exilová vláda nesměla vydávat zákony, proto byly vydávány tzv. Benešovy dekrety, právní předpisy, které měly moc zákona. Prezident Edvard Beneš se na všech přímo nepodílel. Nejznámějších je pět dekretů, které se týkaly odsunu sudetských Němců. (Loužek, 2003)

4. dubna 1945 je v Košicích prezidentem Edvardem Benešem jmenována československá vláda Národní fronty. Vznikl Košický vládní program, který se především zaměřoval na spolupráci se Sovětským svazem. 5. května 1945 došlo v Praze

k povstání proti německým okupantům. 8. května 1945 Německo oficiálně kapitulovalo, a tím skončila druhá světová válka. 9. května 1945 vstoupila na československé území sovětská vojska. Československá republika byla opět svobodná. (Vodička, Cabada, 2003)

2.3 Československá republika po druhé světové válce

2.3.1 Období 1945 až 1948

Po druhé světové válce se již k Československé republice nepřipojila Podkarpatská Rus, ale byla přiřazena k Sovětskému svazu. Z Československé republiky dochází k odsunu německého obyvatelstva čítaje 2,5 milionu. Averse proti Německu zapříčinila při odsunu často šikanu i vraždy. (Tomeš, 1994)

V období 1945 až 1948 je v platnosti prvorepubliková ústava z roku 1920, ke které jsou přidány prezidentské dekrety. Dochází ke stoupající popularitě a podpoře Komunistické strany Československé. V jejím čele stojí Klement Gottwald. Tato strana ztratila ochotu ke kompromisům. Ve volbách v květnu 1946 svoji oblibu dokázala a zvítězila. V témže roce byl zvolen Edvard Beneš prezidentem republiky a předsedou vlády se stal Klement Gottwald. (Vodička, Cabada, 2003)

Poválečné Československo dostalo nabídku od amerického ministra zahraničních věcí generála George Marshalla známou pod názvem tzv. Marshallův plán. Tento plán zahrnoval hospodářskou obnovu, obnovu průmyslového i zemědělského odvětví i mezinárodního obchodu. Klement Gottwald spolu s dalšími členy vládní delegace, odcestovali do Moskvy, kde se setkali přímo s Josifem Vissarionovičem Stalinem. Na této schůzce bylo dohodnuto, že Československá republika odmítne pomoc Spojených států amerických. Jestliže takto neučiní, Sovětský svaz s nimi okamžitě ukončí spolupráci. (Loužek, 2003)

20. února 1948 podalo 12 ministrů demisi na odpor proti postojům Klementa Gottwalda. Prezident byl nucen složit novou vládu, která byla tvořena pouze z členů Komunistické strany Československé. Tento čin vedl ke státnímu převratu a moci této

strany. Od této chvíle se Československá republika stala totalitním státem, který byl začleněn do sovětského bloku. (Tamtéž)

2.3.2 Období 1948 až 1960

Protesty proti komunistickému režimu začaly stoupat. Komunisté na protesty reagovali vydáním zákona č. 231/1948 Sb. na ochranu lidově demokratické republiky. Tento zákon vymezoval přesné jednání proti státu a jeho následné sankce. Na dodržování zákona dohlížela Státní bezpečnost, jenž byla napojena na složky zpravodajce Sovětského svazu. I když tyto složky měly za úkol dohlížení nad pořádkem a dodržováním zákonů, často tyto zákony obcházely a používaly i násilí. V roce 1950 byl zřízen pomocný technický prapor, který měl za úkol vyhledávat mladé politicky nevhodné osoby a místo vojenského výcviku, jenž byl v této době povinný, byly nasazovány na těžké fyzické práce. (Vodička, Cabada, 2003)

Od února 1948 dochází také k politickým procesům proti odpůrcům komunistického režimu. Nejvíce jsou těmito procesy postihovány osoby politicky činné v nekomunistických stranách, církve, příslušníci československých armád bojující v zahraničí a církevní hodnostáři. Politickými procesy bylo postihnuto až 280 tisíc lidí a popraveno 200 lidí. Jedinou ženou, která byla během těchto politických procesů popravena byla Milada Horáková. (Tomeš, 1994)

Hospodářství v této době bylo řízeno centrálním plánováním. V únoru 1949 byl přijat zákon o JZD (jednotná státní družstva). Ke vstupu do tohoto družstva byli zemědělci nuceni. V případě, že odmítli, velice často končili ve vězeních. (Vodička, Cabada, 2003)

2.3.3 Období 1960 až 1968

7. července 1960 byla schválena nová Ústava, která zahrnovala i změnu názvu státu na Československá socialistická republika. Další zásadní změnou, kterou ústava obsahovala bylo rozdělení země na 10 krajů a 108 okresů. (Loužek, 2003) V této době docházelo k částečnému uvolňování politické situace a obnovování některých zakázaných spolků. Tomuto období říkáme Pražské jaro. (Tamtéž)

V tomto období došlo k nevyhnutelné reformě hospodářství. Hlavním zastáncem této změny byl Ota Šik, ředitel Ekonomického ústavu, který dokonce přesvědčil i tehdejšího prezidenta Antonína Novotného. Přišel s návrhem plánovaného tržního hospodářství, kde je plánován směr vývoje a o zbytek se stará trh. (Tamtéž)

30. března 1968 se stává Ludvík Svoboda novým prezidentem. 5. dubna 1968 byla přijata nová reforma, kterou sjezd Komunistické strany Československé uveřejnil ve svém Akčním programu. Obsahovala zejména ekonomické reformy. Neřešila nově vznikající požadavky na existenci více politických stran, kterých se lidé čím dál tím více domáhali. Tento program byl později odsouzen nejen liberály, ale i samotným Sovětským svazem. Na popud tohoto programu byl 27. června 1968 vydán manifest „Dva tisíce slov“ sepsaný spisovatelem Ludvíkem Vaculíkem a podepsán řadou významných osobností z oblasti kultury, vědy i sportu. Manifest požadoval garanci dosavadní demokratizace a jejího dalšího rozšiřování. (Tomeš, 1994)

15. července 1968 se konala ve Varšavě schůzka představitelů Maďarska, Polska, Bulharska, Německé demokratické republiky a Sovětského svazu. Tito představitelé se dohodli na zaslání dopisu Komunistické Československé straně, ve kterém uvedli stávající stav za katastrofický. Mimo jiné se tito představitelé dohodli na přípravách vojenského vpádu na území Československé socialistické republiky. Tento vpád se nakonec uskutečnil 21. srpna 1968. O dva dny později, 23. srpna, se koná v Moskvě jednání Sovětského svazu a Československé socialistické republiky. Je sepsán dokument, který shrnuje celé jednání, a jenž má za následek úpadek demokratizace a vrácení se před období Pražského jara. Tento dokument podepíše 24 delegátů, jediný František Kriegel odmítne. (Loužek, 2003)

Vpádem do Československé socialistické republiky dochází k úpadku země, ke kterému přispěla i hromadná emigrace převážně vzdělaných lidí.

2.3.4 Období 1968 až 1989

Do konce roku 1968 opouštějí Československou socialistickou republiku všechny vojenské jednotky, až na jednotky Sovětského svazu. 27. října 1968 je schválen zákon, dle kterého je země rozdělena na Českou socialistickou republiku a Slovenskou socialistickou republiku. (Zákon č. 143/1968 Sb. o československé federaci. In: Zákony na webu)

Demonstrací a protestů proti okupaci se koná celé řada. Mezi nejznámější protest této doby patří i protest studenta Karlovy Univerzity Jana Palacha, jenž se 16. ledna 1969 před budovou Národního muzea upálil. Největší masový protest se konal rok po začátku okupace na Václavském náměstí. Této demonstrace se zúčastnilo až 100 tisíc občanů. (Tomeš, 1994) 29. dubna 1971 je zvolen nový generální tajemník ústředního výboru Komunistické strany Gustav Husák. 25. května 1975 je dokonce zvolen prezidentem.

Většina občanů se s tehdejší politickou situací musela smířit, ale byli mezi nimi i tací, kteří se snažili proti okupaci stavět. Této společenské vrstvě se říkalo disidenti. Vykonyvali práce, které neodpovídaly jejich vzdělání a často bývali i hlídáni. Byli organizátoři protestů, vydávali a šířili nelegální knihy či časopisy, které se nazývaly Samizdat. Vydali také Chartu 77, jejímž obsahem byla kritika politické i státní moci a snaha upozornit na porušování lidských práv a svobod. Jejimi mluvčími se stali Jan Patočka, Jiří Hájek a Václav Havel. Komunistická strana tento čin odsoudila a začala pronásledovat její autory i signatáře. (Loužek, 2003)

V 80. letech dochází k postupnému úpadku hospodářství a vyvstává potřeba postupné přestavby ekonomiky. Spolu se zvyšujícími se zprávami o dobrém stavu ekonomiky západních zemí, začalo docházet k projevům nespokojenosti.

15. ledna 1989 začal tzv. Palachův týden. Tvořilo ho několik občanských demonstrací konaných na Václavském náměstí. Komunistická strana měla tendenci tyto demonstrace potlačit. Ve stejné době se konalo ve Vídni zasedání, na kterých byla Československá delegace obviněna z porušování lidských práv. (Tomeš, 1994)

18. a 19. listopadu 1989 bylo vytvořeno Občanské fórum, jehož předsedou se stal Václav Klaus. Toto fórum vyhlásilo na 27. listopadu 1989 generální stávkou a žádalo okamžité potrestání osob podílejících se na zásahu policejních složek v lednu 1989. 29. listopadu byl Federálním shromážděním zrušen čtvrtý článek Ústavy (zahrnoval v sobě vedoucí úlohu Komunistické strany Československé). 7. prosince 1989 podává vláda demisi a Václav Havel byl 29. prosince 1989 jmenován prezidentem Československé republiky. (Loužek, 2003)

2.4 Česko-Slovenská federativní republika

Pro nový nastupující demokratický režim musely být odbourány některé složky komunismu. V důsledku tohoto požadavku byla 1. února 1990 zrušena Státní bezpečnost, kterou následovala Národní fronta. Taktéž došlo k přijetí zákona o restitucích a zrušení trestu smrti.

23. dubna 1990 došlo ke změně názvu státu z Československé federativní republiky na Česko-Slovenskou federativní republiku. O tento název se vedl spor mezi oběma státy.

8. a 9. června roku 1990 se konaly první volby do parlamentu. Vítězem v těchto volbách se stala strana Občanské fórum s více než 50 procenty všech hlasů. Druhé místo v těchto volbách obsadila Komunistická strana Československá s 30 procenty všech hlasů. Na Slovensku se vítězem stala Veřejnost proti násilí. (Vodička, Cabada, 2003)

Hnutí Občanské fórum bylo tvořeno několika proudy, a proto se postupem času rozdělilo na několik politických stran. Václav Klaus, který byl jeho předsedou, založil novou stranu pojmenovanou jako Občanskou demokratickou stranu. Občanskou demokratickou alianci založil a vedl Pavel Bratinka. Jiří Dienstbier založil Občanské hnutí. (Tamtéž)

V roce 1992 se konala kupónová privatizace, která se skládala z pěti kol. Hlavními autory byli Dušan Tříška, Tomáš Ježek a Václav Klaus. Občané obdrželi kupónové knížky, jejichž prostřednictvím mohli získat podíly ve státních podnicích a

disponovat s nimi. (Zákon č. 92/1991 Sb. o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby. In: Zákony na webu) Bez jakéhokoliv souhlasu či vypsání veřejného referenda se politici dohodli na rozdělení Česko-slovenské federativní republiky na dva samostatné státy – Českou republiku a Slovenskou republiku.

17. července 1992 byl na Slovensku přijat dokument o svrchovanosti Slovenské republiky. Na toto reagoval 20. července 1992 Václav Havel a odstoupil ze své funkce prezidenta. 13. listopadu 1992 byl přijat ústavní zákon o dělení majetku mezi oběma státy. (Zákon č. 541/1992 Sb. o dělení majetku České a Slovenské Federativní Republiky mezi Českou republikou a Slovenskou republikou a jeho přechodu na Českou republiku a Slovenskou republiku. In: Zákony na webu). Tomuto zákonu předcházelo vyjednávání mezi předsedou české vlády Václavem Klausem a předsedou slovenské vlády Vladimírem Mečiarom.

25. listopadu byl přijat ústavní zákon O zániku Česko-slovenské federativní republiky a to ke dni 31. prosince 1992. Od 1. ledna 1993 tedy můžeme hovořit o České republice.

3 RECENTNÍ A RETROSPEKTIVNÍ REFLEXE STÁTNÍCH SYMBOLŮ ČESKÉ REPUBLIKY

3.1 Velký a malý státní znak

Znaky České republiky si od svého počátku po současnost prošly složitým vývojem. Z roku 1213 je doloženo první vyobrazení lva na jezdecké pečeti Přemyslova bratra a moravského markraběte Vladislava Jindřicha. Není však zřetelné, jaký počet má lev ocasů (tedy jeden či dva). Prokazatelnější vyobrazení českého dvouocasého lva je z roku 1247, které bylo doloženo na pečetích královny Přemysla, pozdějšího krále Přemysla Otakara II. (Svoboda, 1996) „Původně se tak jednalo o spíše přemyslovský dynastický erb, zatímco zemským symbolem zůstávala nadále tzv. svatováclavská orlice. S tím, jak se středověcí panovníci snažili upevňovat své postavení, měli tendenci upřednostňovat užívání svého erbu, a tím se postupně stříbrný lev v červeném poli stává nejen symbolem dynastickým, nýbrž i zemským, kdy v této funkci přetrval až do roku 1918.“ (Vláda ČR, ©2009-2013)

Vznik Československé republiky inicioval k potřebě vytvoření státních znaků, proto vznikla tzv. znaková anketa, později přejmenovaná na znakovou komisi. Jaroslav Kursa jako heraldický odborník připravil návrhy malého, středního a velkého státního znaku. Tyto návrhy pocházely z historických erbů a znaků sjednocených zemí. O výtvarné provedení se postaral František Kysela. 30. března 1920 byly tyto znaky uznány v zákoně č. 252/1920 Sb. (Sedláček, 2002)

Vyobrazení velkého státního znaku vypadalo takto. Na předním štítu je znak český, kdy na červeném štítě je zachycen stříbrný dvouocasý lev s drápy ve skoku, vpravo hledící. Ústa má rozžhavená s jazykem vyplazeným, přes hlavu má čelenku. Vše je zlaté barvy.

Zadní štít je rozdělen na sedm polí třemi vodorovnými pruhy tak, že vrchní dva jsou rozpůleny, třetí spodní natříkrát dělen. V horním pravém poli je znak slovenský. V tomto znaku jsou na červeném štítě tři modré vrchy, z nichž na prostředním vyšším je vztyčen stříbrný kříž patriarších. V levém horním poli je znak Podkarpatské Rusi.

Podkarpatská Rus je zobrazena na štítu podélně rozděleném. V pravém, modrém poli jsou tři zlatá břevna, v levém, stříbrném poli je ztvárněn stojící červený medvěd vpravo hledící. V pravém spodním poli je znak moravský. Na modrém štítě tohoto znaku je vpravo hledící orlice s čelenkou. Čelenka je stříbrně a červeně šachovaná.

V levém středním poli je umístěn znak slezský. Znak slezský má na zlatém štítě vpravo hledící černou orlice s čelenkou, s červenou zbrojí se stříbrnou pružinou na prsou, zakončenou jetelovými trojlístky a uprostřed zdobenou křížkem.

V pravém spodním poli je znak Těšínska. Na modrém štítě je vyobrazena zlatá orlice vpravo hledící. Znak Opavska se nachází ve spodním středním poli. Jeho štít je červeně a bíle rozpůlený. V levém spodním poli je znak Ratibořska. Štít je rozpůlený, v pravém modrém poli je zachycena zlatá orlice s čelenkou vpravo hledící, levé pole je bílé a červeně rozpůlené. Po pravé i levé straně štítu stojí zlatý lev dvouocasý s čelenkou, jakožto strážce štítu. Pod štítem vine se stuha, na níž se čte heslo: "Pravda vítězí.", (Zákon č. 252/1920 Sb., kterým se vydávají ustanovení o státní vlajce, státních znacích a státní pečeti. In: Zemský registr erbů České republiky)

Během okupace Československa došlo k redukci státních znaků a podle nařízení č. 222/1939 Sb. ze dne 19. září 1939 bylo povoleno nadále používat pouze menší a větší státní znak. „Menší státní znak byl na červeném štítě, stříbrný dvouocasý lev ve skoku vpravo hledící, úst rozzavených, s jazykem vyplazitým, čelenkou a zbrojí, vše zlaté barvy.“ (§4 Vládního nařízení 222/1939 Sb., jimiž se mění zákon ze dne 30.3.1920, č. 252 Sb.z. a n. , kterým se vydávají ustanovení o státní vlajce, státních znacích a státní pečeti. In: Zemský registr erbů České republiky)

Větší státní znak, měl v prvním horním a levém dolním znak český. Na červeném štítě stříbrný dvouocasý lev ve skoku, ústa rozevřená, čelenku a zbroj ve zlaté zbrojí. V levém horním a pravém spodním poli moravský znak. Modrý štít s orlicí vpravo hledící, stříbrně a červeně šachovaná, s čelenkou a zbrojí, ve zlaté barvě. (§5 Vládního nařízení 222/1939 Sb., jimiž se mění zákon ze dne 30.3.1920, č. 252 Sb.z. a n. , kterým se vydávají ustanovení o státní vlajce, státních znacích a státní pečeti. In: *Zemský registr erbů České republiky*). (pozn. Název menší státní znak a větší státní znak nesly pouze během protektorátu Čechy a Morava.)

Po osvobození Československa roku 1945 byl zachován pouze malý státní znak a prezidentská standarta, která obsahovala velký státní znak. Ostatní státní znaky již nebyly používány. Vláda a prezident tyto znaky používali dále, až do roku 1960. Tohoto roku byla schválena nová podoba státního znaku. Státní znak Československé socialistické republiky tvoří: „červený štít tvaru husitské pavézy s pěticípou hvězdou v horní části, na kterém je bílý dvouocasý lev nesoucí na hrudi červený štítek s modrou siluetou Kriváně a vatrou zlaté barvy. Kresba znaku je zlatá.“ (Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Československé socialistické republiky. In: Zákony na webu)

Po pádu komunismu po roce 1989 se začalo okamžitě jednat o nových státních znacích, které měly vystihovat demokratické zásady. Malý a velký státní znak České a Slovenské federativní republiky byl po složitých jednáních schválen zákonem č. 102/1990 Sb. z 20. dubna 1990. Státní znak České a Slovenské Federativní Republiky tvoří: „čtvrcený štít, ve kterém v prvním a čtvrtém červeném poli je stříbrný dvouocasý řvoucí lev ve skoku vpravo hledící, se zlatými drápy, zlatým vyplazeným jazykem a zlatou heraldickou korunou. Ve druhém a třetím červeném poli je stříbrný dvojité kříž vztyčený na středním vyvýšeném vršku modrého trojvrší. Čtvrcení znaku je vyznačeno stříbrnou linkou.“ (Ústavní zákon č. 102/1990 Sb., o státních symbolech České a Slovenské Federativní Republiky. In: Zákony na webu)

3.1.1 Velký státní znak

Velký státní znak je používán od vzniku samostatné České republiky tj. 1.1. roku 1993 a je upraven v §2 odst. 1 zákona č. 3/1993 Sb. (Zákon č. 3/1993 Sb. o státních symbolech České republiky. In: Zákony na webu)

Velký státní znak je tvořen čtvrceným štítem, v jehož prvním a čtvrtém červeném poli je stříbrný dvouocasý lev ve skoku se zlatou korunou a zlatou zbrojí. Ve druhém modrém poli je stříbrno – červeně šachovaná orlice se zlatou korunou a zlatou zbrojí. Ve třetím zlatém poli je černá orlice se stříbrným půlměsícem zakončeným jetelovými trojlístkami (uprostřed s křížkem), se zlatou korunou a červenou zbrojí. (Ústava České republiky, 1995)

První a čtvrté pole Velkého státního znaku znázorňuje Čechy, druhé pole Moravu a třetí Slezsko. Čtvrté pole má znázorňovat jednotu celé České republiky. Lev je podle heraldických pravidel oděn ve zlaté zbroji, ale zuby jsou malovány bíle. Před rokem 1993 tomu tak, ale nebylo, protože zuby měly barvu zlatou. Tímto krokem se Česká republika vrátila k letům po první světové válce, kdy se používala barva zubů taktéž bílá. (Sedláček, 2007)

Autorem výtvarného návrhu Velkého státního znaku je heraldik Jiří Louda (Březina, ©2009-2013). Bohužel originál Velkého státního znaku je od roku 2006 ztracen.

3.1.2 Malý státní znak

Malý státní znak upravuje §2 odst. 3 zákona č. 3/1993 Sb. Je tvořen červeným štítem, v němž je vyobrazen dvouocasí lev ve skoku se zlatou korunou a zlatou zbrojí. Vyobrazený dvouocasí lev zde opět znázorňuje český stát. Tento znak je totožný s československým státním znakem z let 1919-1920.

3.2 Státní barvy

Oficiální barvy se dle pravidel heraldiky odvozují od znaku tak, že: „prestižně první z nich odpovídá barvě erbovního znamení a druhá barvě štítu, přičemž se samozřejmě připouští nahrazování zlaté žlutou i stříbrné bílou.“ (Sedláček, 2007, s.22) V našich zemích byly považovány za oficiální státní barvy červená a bílá. Tyto barvy se zejména používaly od 15. století, kdy se k pečeti přidávaly červeno-bílé provázky, které se připevňovaly k listinám. Čeští panovníci tyto barvy používali, ale pokud měli vyšší titul, měli přednost říšské barvy (černá, žlutá). (Tamtéž)

Roku 1918 při vzniku Československé republiky byly převzaty oficiální barvy používané na našem území, a to barvy červená, bílá. Ukázalo se, že tyto dvě barvy nebudou stačit, protože docházelo k záměnám při označování hranic s našimi sousedy (Rakouskem, Polskem). Následovalo přidání třetí barvy – modré. Tuto barvu již obsahovaly znaky Moravy, Podkarpatské Rusi, Slovenska a byla to též barva, kterou měli naši nejdůležitější spojenci (Velká Británie, Rusko, Spojené Státy Americké a Francie) na svých vlajkách.

Viktor Dyk se zasloužil o to, aby bylo dáno přesné pořadí barev, a to bílá, červená a modrá z důvodů nerozdělení původní dvojice. (Svoboda, 1996). Státní trikolóra byla zakotvena v ústavě z 29. února 1920.

Během Protektorátu Čechy a Morava mezi léty 1939 až 1945 byl přísný zákaz používání dosavadní státní vlajky (bílo-červená s modrým klínem). Jako nová státní vlajka byla použita právě bílo-červeno-modrá trikolóra z roku 1920.

Státní trikolóra je používána i ve vojenské oblasti. Nejprve se jimi začala označovat pouze letadla, a to po vzniku Československé republiky. Z důvodů stížností ze strany Francie, ale musela být změněna. K této změně došlo roku 1926 a její nové vyobrazení vypadalo jako tři stejné klíny po jedné barvě státní trikolóry, přičemž modrá je vždy vpředu a bílá směřuje od středu nebo nahoru od označeného stroje. (Svoboda, 1996)

Po druhé světové válce přešlo toto označování i na pozemní techniku. Toto označení je využíváno dodnes, nejenom armádou České republiky, ale i policejním letectvem České republiky. Z důvodu maskování má od 5. listopadu 1999 i nebarevnou stínovou variantu. (Tamtéž)

Dnešní státní barvy jsou bílá, červená a modrá. Při horizontálním použití po sobě následují barvy od shora dolů v tomto pořadí: bílá, červená a modrá. Při vertikálním použití se otáčí doleva, barvy jdou po sobě v pořadí: bílá, červená a modrá. Státní trikolóra se používá jen zřídka, převážně tam, kde nemůže být použita státní vlajka. Používá se na stuhách u medailí, znaleckých posudcích, atd.

3.3 Státní vlajka

Prvopočátky státní vlajky se začaly počítat od počátku 15. století, kdy se na našem území používaly červené prapory s vyobrazením bílého lva. Během první poloviny 19. století se po Čechách rozšiřovaly zemské prapory a vlajky s barvami bílé a červené. Naproti tomu existovaly i moravské barvy, které se ale vyskytovaly ve více variantách. (Brožek, 1998).

Moravští Němci používali žluto-červené praporce odvozené z barev moravského znaku. Čeští Moravané používali bílo-červenomodrou trikolóru. Během revoluce roku 1948 byly označovány v Praze barikády povstalců vlajkou tvořenou bílou vrchní částí a dolní červenou částí. Od druhé poloviny 19. století se stala právě tato vlajka všeobecně akceptována a vyhlášena za národní symbol. (Tamtéž)

Československá exilová vláda, která sídlila ve Washingtonu, sepsala publikaci, která zakotvovala oficiální symboly nově vzniklého státu. Mimo jiné, obsahovala i vyobrazení první československé vlajky, skládající se z horního bílého pruhu a spodního červeného pruhu. (Svoboda, 1996)

18. října 1918 byla slavnostně vztyčena státní vlajka, a to na domě předsedy, prozatímní československé vlády T. G. Masaryka. Bez znalostí událostí, které se děly ve Washingtonu, se při vyhlášení samostatnosti československé republiky 28. října 1918 použila stejná bíločervená vlajka, jako ve Washingtonu.

Z důvodů stejného obsahu barev, které měla naše vlajka a vlajky sousedících států (Rakouskou a Polsko), byla na konci roku 1918 ustanovena speciální komise. Komise se skládala z politiků a profesorů, ale jednání této komise se účastnili i umělci. Po několika nepřijatých návrzích a odmítavých postojích byla 30. března 1920 schválena nová podoba československé vlajky. Novou podobu tvořil nejen zachovaný bílý horní a červený spodní pruh, ale přibyl k nim i modrý klín sahající do její poloviny, se striktně daným rozměrem stran v poměru 3:2. (Sedláček, 2002)

Za druhé světové války se po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava, stále používala vlajka s modrým klínem. Tato situace se změnila po protestech státního tajemníka říšského protektora Karla Hermanna Franka, což mělo za důsledek, že se začala podobou protektorátní vlajky zabývat meziministerská porada. Karel Schwarzenberg, jenž byl heraldik, měl hlavní zásluhu na tom, že nebyly přijaty žádné fašistické doplňky. Navrhl vlajku o třech souběžných vodorovných pruzích se stejnou šířkou. Barvy pruhů byly od shora dolů v pořadí bílá, červená a modrá. Československé vlajky užívaly nadále vojenské zahraniční jednotky a po osvobození českých zemí byla tato podoba nadále využívána. (Brožek, 1998)

Od roku 1930 až do roku 1955 byla používána zvláštní vlajka pro vojenská plavidla. Poměr délky a šířky byl stejný jako u státní vlajky, ale lišila se umístěním malého znaku do horního žerďového rohu. Od roku 1955 do roku 1960 byla vlajka vojenských plavidel opět upravena. Základ státní vlajky zůstal stejný i jeho poměr stran, ale malý státní znak byl změněn na rudou pěticípou hvězdu se zlatým lemováním a československým lvem. (Vládní nařízení č. 29/1955 Sb. o vlajce plavidel ozbrojených sil Československé republiky. In: Zákony na webu)

Během vlády komunistické strany mezi lety 1948 až 1989 nebyla státní vlajka změněna. V období České a Slovenské Federativní Republiky, byla od 13. března 1990 až do 31. prosince 1992 používána bílo-červená státní vlajka se stále nezměněným poměrem stran 3:2. Cílem této podoby bylo plnění role protějšku k slovenské vlajce. Lidé tento symbol ovšem nepřijali, a tudíž jej nešlo odlišit od polské vlajky. Od 1. ledna 1993 má česká vlajka podobu upravenou v § 4 zákona č. 3/1993 Sb. Státní vlajka a státní barvy jsou jedinými stále platnými státními symboly, které platí již od vzniku Československé republiky. (Ústava České republiky, 1995)

„Státní vlajka se skládá z horního pruhu bílého a dolního pruhu červeného, mezi než je vsunut žerďový modrý klín do poloviny délky vlajky. Poměr šířky vlajky k její délce je 2:3“ (§ 4 zákona č. 3/1993 Sb. o státních symbolech České republiky. In: Zákony na webu)

3.4 Vlajka prezidenta republiky

Používání zvláštní vlajky pro hlavu státu se ujalo ve střední Evropě od 19. století. Prvotním vznikem bylo zavádění hodnostních vlajek, které používalo rakouské válečné námořnictvo, u kterého vznikla také první císařská vlajka.

Císařská vlajka měla za úkol označovat plavidlo, na kterém se nachází císař, z důvodu příprav na prokázání jeho předepsaných poct. Vlajka měla tvar čtverce vyplněný žlutou barvou s okrajem z trojúhelníků v barvách císařských a rakouských, tedy bílá, červená, černá a žlutá. Do středu této vlajky byl umístěn střední znak. Používání této vlajky se později rozšířilo i pevninu, například na označování císařského automobilu. (Sedláček, 2007)

První Československá prezidentská vlajka byla uzákoněna 30. března 1920 zákonem č. 252/1920 Sb. Prezidentská vlajka je charakterizována: „čtvercovým bílým polem i lemem z plaméneků střídavé bílých, červených a modrých. Na této vlajce se dobře uplatnilo jinak kritizované zlaté provedení štítonošů velkého státního znaku, protože u stříbrných by hrozila nezřetelnost.“ (Sedláček, Gregorovičová, 2002, s. 98) Je zde také vyobrazeno heslo „Pravda vítězí“.

Během Protektorátu Čechy a Morava nabyla vlajka státního prezidenta novou podobu díky zákonu č. 222/1939 Sb. Její nová podoba byla takováto: „Plaménkový lem má oproti ostatním prezidentským vlajkám jiné pořadí barev a opačný sklon jednotlivých plaméneků. Uprostřed čtvercového bílého pole se nachází pouze větší protektorátní znak bez jakýchkoli doplňků.“ (Sedláček, Gregorovičová, 2002, s.108). Po skončení války roku 1945 do roku 1960 se začala opět používat prezidentská vlajka z předválečného Československa. Na této vlajce se nacházel znak Podkarpatské Rusi, i když byla po válce připojena k Sovětskému svazu. (Svoboda, 1996)

Prezidentská vlajka prošla další změnou díky Znakovému zákonu ze 17. listopadu 1960. Novou podobu tvořilo heslo „PRAVDA VÍTĚZÍ“ a zůstalo po roce 1960 v rámci oficiální symboliky jen na prezidentské vlajce.

Jak píše Sedláček s Gregorovičovou (2002, s. 113) „stuha se změnila na červenou se zlatými písmeny, štítonošé nahradily výrazné lipové ratolesti po stranách státního znaku a lem se skládal místo plaméneků z bílých, modrých a červených políček.“

Po pádu komunismu v našich zemích, podal nově jmenovaný prezident Václav Havel 23. ledna 1990 návrh o nové podobě státních znaků. Ten byl ovšem zamítnut, jak z důvodu heraldických, tak z názorů, aby slovenská a česká symbolika měla stejný podíl na nově vznikajících znacích. (Svoboda, 1996)

Prezidentská vlajka dostala podobu „prvorepublikového plaménkového lemu čtvercového tvaru, obsahovala pouze dvojici lipových listů a heslo ve stříbrné barvě jenž bylo napsáno latinsky. Latinské heslo znělo „Veritas vincit“ (pravda vítězí).“

(Ústavní zákon č. 102/1990 Sb. o státních symbolech České a Slovenské Federativní Republiky. In: Zákony na webu) Důvodem vyobrazení hesla v latině bylo, aby čeština nebyla zvýhodňována nad slovenštinou nebo naopak.

Nynější Vlajka prezidenta České republiky je platná od 1. ledna 1993. Je upravena § 5 zákona č. 3/1993 Sb. Jejím autorem je Jiří Lauda. „Vlajka prezidenta republiky je bílá, s okrajem skládajícím se z plamének střídavě bílých, červených a modrých. Uprostřed bílého pole je velký státní znak. Pod ním je bílý (stříbrný) nápis PRAVDA VÍTĚZÍ na červené stuze podložené žlutými (zlatými) lipovými ratolestmi.“ (§ 5 zákona č. 3/1993 Sb. o státních symbolech České republiky. In: Zákony na webu)

3.5 Státní pečeť

V dnešní moderní společnosti jsou možnosti používání státní pečete velice omezené, ale ve středověku hrály zásadní roli. Písemné dokumenty, který byly opatřovány pečeti dokazovaly jejich právní platnost. V případě vládnoucího panovníka bývaly používány pečete daného panovníka, ale v době, kdy na trůnu nikdo neseseděl (tzv. „bezkráloví“) byla nutnost vytvoření náhradního řešení. Na pečeti bývali vyobrazováni samotní panovníci a pečete byly platné pro všechny země ovládané daným panovníkem. (Sedláček, 2007)

Roku 1432 na našem území vznikla první státní pečeť v dnešním pojetí. Byla vytvořena z nutnosti, pro diplomatická jednání s cizinou a o její vytvoření se zasloužili představitelé husitů. Byl na ní vyobrazen štít s dvouocasým lvem a latinským názvem jenž označoval pečeť jako pečeť Koruny království českého. Pečeť byla používána až do roku 1436, kdy na český trůn nastoupil císař Zikmund Lucemburský. Pečeť ovšem byla používána ještě v letech 1452 do roku 1458 za období zemského správce Jiřího z Poděbrad, který byl roku 1458 zvolen českou šlechtou českým králem. (Tamtéž)

V českých zemích byla roku 1453 zřízena česká kancelář. Pro tuto kancelář se vytvořily speciální královské pečete (malá a velká pečeť), jenž měly tu zvláštnost, že obsahovaly českou variantu panovníkovu znaku. Používány byly k písemnostem

týkajících se pouze území koruny české. Malá pečeť se od velké odlišovala chybějícími krajovými štítky. (Sedláček, Gregorovičová, 2002)

Za vlády krále Vladislava Jagellonského byla česká šlechta donucena k pořízení nových státních pečetí. Pořízeny byly opět dvě (malá a velká pečeť). Ve středu těchto pečetí nahradil doposud užívaný panovnický znak vyobrazení svatého Václava s tradiční plamennou orlicí, a navíc se štítem s českým lvem. Okraje vyplňovalo šest štítků se znaky Moravy, Slezska, Lucemburska, Dolní Lužice, Budyšinska a Zhořelecka. (Svoboda, 1996)

Původní velké pečetidlo bylo vyrobeno ze stříbra a k jeho ztrátě došlo roku 1547. Druhé provedení bylo vyrobeno ze zlata a existovalo v letech 1619 – 1620. Malá pečeť vyrobená ze stříbra zastupovala velkou pečeť v letech 1547 – 1619, ale nakonec byla i ona ztracena. Stalo se tak v roce 1620. Svatováclavské pečetě byly používány od roku 1508 až do roku 1620. Roku 1749 vládnoucí císařovna Marie Terezie zrušila českou kancelář a prosadila se o zavedení jednotného panovnického znaku. (Tamtéž)

První československá pečeť měla pouze provizorní charakter. Tato pečeť postrádala dokonce opis. Jak dokládá Sedláček s Gregorovičovou (2002, s.93): „Uprostřed má štít s dvouocasým lvem, který odpovídá slovnímu heraldickému popisu státního znaku z května 1919. Užívala se při pečetění originálů ratifikačních listin k mezinárodním smlouvám a úmlouvám.“ Tato pečeť se používala až do roku 1924. 30. března 1920 byla zákonem ustanovena velká a malá pečeť, které byly vytvořeny podle návrhu O. Španiela a o jejich dokončení se postarala mincovna v Kremnici roku 1921. Užívání se ale dočkaly až roku 1924, po zhotovení uměleckých držadel vytvořených z ebenového dřeva od Damana Pešana. (Tamtéž) Na obou byl opis „Republika československá“.

Malou pečeť tvořil malý státní znak ve štítu a okolo něj byly umístěny čtyři lipové listy, z toho dva na pravé straně a dva na levé straně. Tato pečeť měla předepsaný průměr 6 cm pro používání do vosku a 4,6 cm při použití na papír. Velkou pečeť tvořil velký státní znak, kde jsou okolo něj umístěny celkem čtyři lipové květy, z toho dva nahoře a dva dole. Jeho předepsaný průměr byl 10 cm. Velkou i malou pečeť uchovával předseda vlády, protože prezident měl svou vlastní, kterou tvořil Velký státní znak s popisem „President republiky československo“. (Sedláček, Gregorovičová, 2002)

Během druhé světové války se provedení státní pečeti změnilo. Změna spočívala v tom, že státní pečeť obsahovala větší protektorátní znak a německý opis „DER STAATSPRÄSIDENT DES PROTEKTORATES BÖHMEN UND MÄHREN“, v českém překladu: „Státní prezident Protektorátu Čechy a Morava.“

V roce 1960 byly státní pečeti zredukovány pouze na jednu pečeť, kterou uchovával prezident. Pečeť měla průměry 6,6 cm a 4,6 cm. Tvoří jej státní znak, z pravé a levé strany se nachází lipová ratolest s vyobrazením třech listů. Nadále se měnil pouze název republiky v opise a podoba státního znaku. (Sedláček, Gregorovičová, 2002)

„Státní pečeť tvoří velký státní znak podložený lipovými ratolestmi po stranách, kolem něhož je opis „ČESKÁ REPUBLIKA“.“ (§ 5 odstavce 1 zákona č. 3/1993 Sb. o státních symbolech České republiky. In: *Zákony na webu*). Od roku 1993 se používají průměry 6,6 cm a 4,6 cm. Státní pečeť má v držení vždy prezident republiky.

3.6 Státní hymna

Předchůdcem moderní státní hymny jsou považovány v českém případě písně, jejichž texty měly obvykle světskou, ale i duchovní ceremoniální funkci. V českých zemích takovéto postavení měla píseň z druhé poloviny 11. století, za jejíhož domnělého autora je považován svatý Vojtěch. Název nese „Hospodine pomiluj ny“. Za vlády krále Přemysla Otakara II. byla tato píseň zpívána jako válečná. Středověký chorál „Svatý Václave“ je další písní s výrazně symbolizujícím kontextem, jehož kořeny spadají patrně až do 13. století. „Je to prostá modlitba ke sv. Václavu, vévodovi a patronu české země, aby se přimluvil u Boha za ochranu své země.“ (Gössel et al., 2008, s.16.) Tato píseň často zněla při významných církevních svátcích. Během vzniku Československé republiky, určitá skupina lidí prosazovala právě tento chorál jako novou státní hymnu. Ze středověku rovněž pochází píseň, kterou užívá naše dnešní armáda a vůbec poprvé jí začali užívat husité. Nese název „Ktož jsou Boží bojovníci“. Tento chorál vznikl na konci 13. století. (Sedláček, 2007).

Na přelomu 18. a 19. století, kdy se začínalo formovat národního povědomí, byly české země součástí rakouské monarchie. Hymnu rakouské monarchie složil roku

1798 Josef Haydn a autorem textu se stal Lorenz Leopold Naschka. V originále se nazývá „Gott erhalte Franz den Kaiser“, v českém překladu začíná text písně slovy „Zahovej nám Hospodine“. Tato píseň byla státní hymnou až do rozpadu monarchie roku 1918. Nápěv písně převzalo později Německo. (Gössel et al., 2008)

21. prosince 1834 během premiéry divadelní hry Fidlovačka aneb žádný hněv a žádná rvačka, zazněla píseň „Kde domov můj?“ Jejimi autory jsou František Škroupa, který složil hudbu a Josef Kajetán Tyl, jenž napsal text. Píseň se okamžitě zalíbila a o její popularitu se postarali zejména Karel Strakatý a Jan Křtitel Píška. S velkým úspěchem byla uvedena i v cizině. Postupem času se píseň prosadila a byla neoficiální českou národní hymnou. (Tamtéž)

Po vzniku Československé republiky tvořila první část české hymny píseň „Kde domov můj?“ (skladba nebyla využita celá, ale pouze její první sloka), po jejímž dohrání následovala slovenská hymna „Nad Tatrou sa blýská“. Ze strachu a pochybností, zda-li se jedná o jednu či dvě hymny, bylo vydáno 5. prosince usnesení československé vlády. Toto usnesení uvádělo, že se jedná o jednotnou státní hymnu. (autor, rok). Postupem času, byla snaha nahradit tuto hymnu jinou, ale veřejností nebyla nikdy jiná skladba přijata. Proto skladba netvoří pouze státní symbol, ale můžeme ji počítat mezi národní bohatství. Text písně zní takto:

Kde domov můj,
kde domov můj.
Voda hučí po lučinách,
bory šumí po skalínách,
v sadě skví se jara květ,
zemský ráj to na pohled!
A to je ta krásná země,
země česká, domov můj,
země česká, domov můj!

Po rozpadu České a Slovenské republiky se stala skladba „Kde domov můj“ hymnou České republiky a skladba „Nad Tatrou sa blýská“ se stala hymnou Slovenské republiky. 17. prosince 1992, byla skladba prohlášena za státní hymnu České republiky a její právní úpravu upřesňuje § 7 zákona č. 3/1993 Sb.

4 UŽÍVÁNÍ OFICIÁLNÍCH STÁTNÍCH SYMBOLŮ ČESKÉ REPUBLIKY

Užívání státních znaků je upraveno v zákoně č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o znění některých zákonů, jenž vyplývají ze změn provedených zákonem č. 213/2006 Sb. Tento zákon upravuje užívání státních symbolů, které jsou uvedeny v §1 zákona č. 1/1993 Sb., o státních symbolech.

Taxativní výčet osob, které mohou používat státní znaky upravuje § 2 již zmiňovaného zákona č. 352/2001 Sb. Těmito osobami jsou například prezident republiky, vláda, senátoři, poslanci, ministerstva a jiné správní úřady, Ústavní soud, soudy a státní zastupitelství, ozbrojené síly, diplomatické mise, Úřad pro ochranu osobních údajů, Česká národní banka, státní a vědecké instituce, sportovci při reprezentaci České republiky. (Zákon č. 352/2001 Sb. o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů. In: *Zákony na webu*)

4.1 Velký státní znak

Upravuje jej § 3 a § 4 zákona č. 352/2001 Sb. Velký státní znak je součástí závěsného odznaku starostů, je vyobrazen na služebních stejnokrojích, dresech sportovců, vyznačen u státních hranic České republiky, vyobrazen na průkazkách vydávaných správními úřady. Nalézt ho můžeme i na bankovkách, cenných papírech či jiných ceninách, na sbírkách rozhodnutí Ústavního soudu, Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu. Jeho vyobrazení lze též použít také na insigniích, insigniích primátorů, insigniích vyznamenání či čestných odznacích, významných listinách.

Velkým státním znakem lze označovat budovy, kde sídlí oprávněné osoby. Je-li v této budově více než jedna oprávněná osoba, budova se označí pouze jedním znakem. Ten se umísťuje uprostřed nad průčelím budovy, nad hlavním vchodem budovy, nebo po straně hlavního vchodu. Pokud tak nemůže být učiněno, je možnost tento znak

umístit na jiné vhodné místo. V případě, že budova přestane sloužit jako sídlo oprávněné osoby, musí být Velký státní znak neodkladně odstraněn, kromě případů, kdy je architektonickou výzdobou budovy.

4.2 Malý státní znak

Je upraven v § 5 a §6 zákona č. 352/2001 Sb. Malý státní znak mohou užívat pouze oprávněné osoby (na svých rozhodnutích a listinách osvědčujících důležité skutečnosti, při výkonu státní moci, který jim byl dán zákonem). Jeho vyobrazení může být na mincích a razítkách. Razítka mají pouze kulatý tvar o průměru 20 mm, 25 mm nebo 36 mm. Malý státní znak se zde nachází uvnitř kruhu, na jehož obvodu je označení oprávněné osoby. Úřední razítko obsahuje pouze malý státní znak, nikoliv velký státní znak.

4.3 Státní vlajka

Upravuje jej § 7, § 8 a § 9 zákona č. 352/2001 Sb. Jsou vyvěšovány v případě státních svátků a ku příležitostem celostátního významu vyhlášených vládou (den státního smutku). Státní vlajka může být též nahrazena napodobeninou. Na budovách, kde sídlí oprávněné osoby, může být vlajka vyvěšena trvale. Státní vlajka může být dále vyvěšena vedoucími diplomatických misí a konzulárních úřadů, na služebních dopravních prostředcích. Fyzické osoby, právnické osoby a organizační složky státu mohou vlajku používat kdykoliv, ale pouze důstojně a vhodně.

Vlajková výzdoba začíná v 16 hodin předchozího dne a končí v 8 hodin dne následujícího. Je-li státní vlajka vyvěšována současně s vlajkou jiné země, je státní vlajka umístěna vždy na nejčestnější místo z čelního pohledu na objekt. Nejčestnější místo při vyvěšování dvou státních vlajek vlevo, v lichém počtu vždy uprostřed, v prostřední dvojici v sudém počtu státních vlajek, při vyvěšení vyššího počtu státních vlajek než pěti, se umísťuje na první místo vlevo. (Tamtéž)

Užívání státní vlajky má svá pravidla a musí být dodržována, jak je uvedeno v § 9 zákona č. 352/2001 Sb. Bílá barva je vždy nahoře a při vodorovném umístění modrý klín vždy směřuje vpravo. Při svislém umístění je bílá barva vždy vlevo a modrý klín

směřuje vždy dolů. Státní vlajka se vyvěšuje pouze na čelní straně budovy a umísťuje se v předsednictvu shromáždění. Žerd' se umísťuje vlevo od řečnického pultu a nesmí na ní být umístěna žádná jiná vlajka, či ozdoba. Při smutečních obřadech se nesmí státní vlajka spouštět zároveň s rakví a rovněž nesmí být ani použita k zahalení pomníku či desky. Vztyčuje se bez přerušování, během vztyčování se nesmí dotýkat ani snímat země. V případě státního smutku se státní vlajka spouští na půl žerdi. Státní vlajka nesmí obsahovat žádné texty, vyobrazení či jiné narušující elementy a může být použita jen tehdy, když není znečištěná či poškozená.

4.4 Vlajka prezidenta republiky

Její používání upravuje § 10 zákona 352/2001 Sb. Vlajka prezidenta republiky se používá k označení sídla prezidenta republiky, pokud se nachází v České republice a na dopravních prostředcích, které jsou prezidentem republiky používány.

4.5 Státní pečeť

Upravuje ho § 11 zákon č. 352/2001 Sb. Státní pečeť může být používána při pečetění mezinárodních smluv, na pověřovacích listinách diplomatických zástupců. Další případy použití jsou pouze takové, které stanoví zvláštní právní předpis nebo mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána a byla již dříve vyhlášena.

4.6 Státní hymna

Je upravena § 12 zákon č. 352/2001 Sb. Státní hymnu lze hrát i zpívat při konání státních svátků a jiných příležitostí, jsou-li obvyklé. Tyto příležitosti jsou například zahájení mezinárodních sportovních turnajů či zápasů (v případě vítězství nad jinou zemí) a při zahajování některých kulturních akcí.

4.7 Sankce za zneužití státních symbolů

Každá osoba, jak právnická či fyzická, která se úmyslně dopustí zneužití, poškození nebo hrubého znevážení státních symbolů České republiky se dopouští přestupku podle § 13 zákona č. 352/2001.

Fyzické osobě lze za výše zmíněných podmínek uložit peněžitý trest ve výši nepřesahující 10 000 Kč. Právnická či podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu, pokud užije Malý státní znak či Velký státní znak v rozporu se zákonem nebo nevyvěsí státní vlajku, i když je k tomu zákonem povinován. Pokuta za tento správní delikt je do výše 15 000 Kč. Za vyvěšení státní vlajky v rozporu se zákonem je pokuta za správní delikt ve výši 10 000 Kč.

Právnická osoba neodpovídá za správní delikt, když prokáže, že nemohla i přes vynaložené úsilí právní povinnosti zabránit. Při určování pokuty se přihlíží k vážnosti správního deliktu, tj. způsobu spáchání, vyplývajících následků a okolností.

Odpovědnost za spáchání správního deliktu zaniká v případě, že daný správní orgán nezhájí řízení 1 rok od spáchání, kdy se o tomto činu dozvěděl. Nejpozději však do 3 let, kdy byl delikt spáchán. Správní delikt projednává v prvním stupni obecní úřad s rozšířenou působností, v hlavním městě úřady městských částí.

5 RECENTNÍ A RETROSPEKTIVNÍ REFLEXE NEOFICIÁLNÍCH STÁTNÍCH SYMBOLŮ ČESKÉ REPUBLIKY

5.1 Korunovační klenoty

Korunovační klenoty jsou skvosty nevyčísitelné hodnoty pocházející ze sbírky Svatovítského pokladu. Jsou drahocennou národní kulturní památkou a v průběhu svého času se staly symbolem české státnosti. České královské korunovační klenoty náleží k zachovaným středověkým symbolům státní moci a staly se svébytným zrcadlem českých dějin. (Skýbová, 1982).

České korunovační klenoty nejsou veřejně vystavené, ale jsou uzavřeny v korunní komoře nad svatováclavskou kaplí (v chrámu svatého Víta na Pražském hradě), která jim má poskytovat ochranu. Dveře k této komoře jsou tzv. sedmiklíčové, což znamená, že otevřít je lze sedmi různými klíči (Bravermanová, 1998). Držiteli těchto klíčů jsou: prezident republiky, předseda vlády, arcibiskup pražský, předseda Poslanecké sněmovny, předseda Senátu, děkan Metropolitní kapituly u sv. Víta a primátor hlavního města Prahy. Veřejně jsou vystavovány při mimořádných, slavnostních příležitostech.

České korunovační klenoty představují soubor předmětů, které se užívají při korunovaci. Nejstarší a nejdůležitější částí je královská koruna, zvaná též svatováclavská, k ní patří pouzdro a poduška, dále do souboru patří královské žezlo s pouzdem a královské jablko a pouzdem. K těmto hlavním korunovačním klenotům se ještě připojuje korunovační kříž a meč, dvě čapky, korunovační plášť s hermelínem, štola a pás. (Skýbová, 1982)

5.1.1 Historie korunovačních klenotů

5.1.1.1 Období Přemyslovců

Insigniemi panovnické moci vládnoucích Přemyslovců (se vztahem k Říši římské) byly: „korouhev, štít, meč a přilba, případně odpovídající klobouk či čapka.“

(Bravermanová et al., 1998, s. 39) Mitra (kultická pokrývka hlavy, která symbolizovala světský i sakrální zdroj vládní moci) byla za určitý roční poplatek (od papeže Mikuláše II.) dovolena k nošení knížeti Svytihněvu II. a rovněž Vratislavovi II., Svytihněvovu bratru (Tamtéž). Jako první měl právo užívat královskou korunu Vratislav II.: „jenž mu ji propůjčil císař Heinrich IV. v roce 1085 na slavnostním shromáždění v Mohuči za významnou pomoc, kterou mu Vratislav II. poskytl na jeho cestě k císařské hodnosti.“ (Šiktanc, 1993, s. 45). Panovnické odznaky českých králů přemyslovských se nedochovaly, o jejich podobě lze uvažovat pouze z dobových vyobrazení, nejčastěji na mincích, panovnických pečetích (tamtéž). Za nejstarší královské koruny jsou považovány koruny Vratislava I. a Vladislava I., které ovšem po jejich smrti zanikly (Tamtéž). Přemyslovská koruna je naposledy zmiňována v souvislosti s korunovaci Jana Lucemburského (1311) a o pár let později byla nazvána: „korunou Království českého“, čímž nejen ona sama, ale vůbec koruna českých králů, nabyla nadosobního, státoprávního významu.“ (Bravermanová et al., 1998, s. 42)

5.1.1.2 Období Karla IV.

Přemyslovská koruna dala Karlovi IV. symbolický podnět k zhotovení jeho vlastní nové koruny a dle určitých průzkumů odborníků na toto téma mu poskytla drahocenný materiál, který Karel IV. na její zhotovení použil (Bravermanová et al., 1998).

Šiktanc (1993, s. 51) se domnívá, že: „Karlův základní návrh svatováclavské koruny v sobě spojil tvary obroučky a fleuronů koruny Přemysla Otakara II. s kamerami a vrcholovým křížkem dávné insignie Vratislava I. a Vladislava I.“

Svatováclavská koruna je datována do roku 1346, kdy její vznik dokládá ochranná bula papeže Klimenta VI., a o jejím zhotovení rozhodl sám Karel IV. a zasvětil ji sv. Václavovi, svému předku a knížecímu předchůdci, světcí i patronovi (srov. Bravermanová, 1998, Šiktanc 1993). Jak dále Šiktanc (1993, s. 53) píše, Karel IV. stanovil, že: „má být umístěna na „hlavě“ sv. Václava, jehož „tělo odpočívá v pražském kostele“, tj. na její relikviářově bustě z ryzího zlata v pražské katedrále sv. Víta.“ Poprvé byla koruna použita v roce 1347 při korunovaci Karla IV. českým

králem současně s korunovací jeho první ženy Blanky z Valois (Skýbová, 1982). Dle rozhodnutí Karla IV. mohla být koruna používána: „jeho nástupci na českém trůně jenom při korunovacích, při výjimečných slavnostních událostech vyžadujících okázalost královského majestátu, pouze však v Praze nebo jejích předměstích.“ (Šiktanc, 1993, s. 53)

Svatováclavská koruna Karla IV. je široká a vysoká 19 cm, váží 2358,3 gramů a je zhotovená z téměř nelegovaného zlata o vysoké ryzosti 21 až 22 karátů (Šiktanc, 1993). Koruna má tvar čelenky, skládá se ze čtyř dílů (čtyř velkých lilií). Kameny na koruně jsou velké, nepravidelně leštěné, barevně kombinované (čelní část koruny – červená barva kamenů, zadní část koruny – taktéž červená barva převládá, boční díly koruny – barva modrá) (Skýbová, 1982). Na vrcholu koruny (v místě křížení kamar) se nachází zlatý kříž, na kterém se nachází nápis: „Hic est spina de Dodona domini“ (Zde je trn z koruny Kristovy) (Šiktanc, 1993, s. 43). Nejcennějšími kameny na koruně jsou safíry, kterých je 19., dále je koruna tvořena 45 spinely, 30 smaragdy a 20 perlami (Skýbová, 1982). Na svatováclavské koruně lze zaznamenat vliv přemyslovské tradice, přemyslovských králů 12.-13.století., poněvadž Karel IV. přikládal hluboký význam českému státu od doby Přemysla Oráče a sv. Václava a velkou úctu svým předkům (Šiktanc, 1993).

Dnešní podoba svatováclavské koruny se liší od jejího původního zobrazení. Mezi lety 1347 až 1387 k rozsáhlé úpravě koruny, kdy mimo jiné byly změněny způsoby uchycení kamenů, byly ponechané nefunkční otvory sloužící k přichycení odstraněných kamenů a perel, bílé perly ve dvou řadách nad sebou při dolním okraji obroučky byly nahrazeny většími, kvalitnějšími kameny apod. Původní pestřejší barevné kombinace kamenů byly nahrazeny červenými a modrými. (Šiktanc, 1993).

Královské žezlo a královské jablko vznikly později než svatováclavská koruna, která je dominantou českých korunovačních klenotů. Královské železo z doby života Karla IV. se nedochovalo, nynější, svou slohovou podobou, odpovídá 2. pol.16. století (Skýbová, 1982). „Žezlo je 67 cm vysoké, zlaté, částečně smaltované, cizelované,

posázené rubíny, safíry a perlami. Je zakončeno volutovou kyticí, na jejímž vrcholu je zlatý kalíšek se vztyčeným broušeným rubínem.“ (Tamtéž, s. 65).

Královské jablko pochází rovněž z 2. poloviny 16. století a je: „22 cm vysoké, zlaté, složené ze dvou spojených zploštělých polokoulí, kdy na jejich plechu jsou vytepany reliéfy s biblickými náměty. Na vrcholu je kříž na podstavci.“ (tamtéž, s. 65). Na kruhu pod křížem se nachází nápis: „Domine in virtute tua letabitur rex et super salutare tuam exultabit“ („Hospodine, z tvé moci raduje se král a z pomoci tvé jásá.“) (Bravermanová et al., 1998, s. 57).

Obě insignie jsou do jisté míry opředeny nejasnými důkazy o jejich zadavateli i výrobci. Nejvíce pravděpodobným se zdá být Ferdinand I. (korunovaný českým králem roku 1527), který je považován za jejich objednavatele, autorem by mohl být Hans Halley, umělec, kterého Ferdinand I. pověřoval mnoha úkoly. Problémem zůstává, že od tohoto umělce není známo žádné zachované dílo (Bravermanová et al., 1998).

Korunovační meč (Někdy nazýván také svatováclavským, protože do čepele byl vložen ostatek sv. Václava) pochází z doby Karla IV. a byl používán při korunovaci králem k přísaze a pasování. Měří necelý metr a má dvoubřitnou pružnou ocelovou čepel (Skýbová, 1982).

Z doby Karla IV. pochází rovněž korunovační kříž zlaté barvy, vykládaný kamejemi, který však nebyl přímou součástí korunovačních klenotů, sloužil jako kříž ostatkový. (Tamtéž)

5.1.2 Přemístování korunovačních klenotů

Přestože měla být svatováclavská koruna dle nařízení Karla IV. a papeže být nezměnitelně uložena v Praze, tak na počátku 15. století ji dal Václav IV. (syn Karlův) spolu s ostatními korunovačními klenoty převést na hrad Karlštejn. Učinil tak z několika možných důvodů, např. díky sporům s pražskými arcibiskupy, nedůvěra k pražské metropolitní kapitule atd. (Skýbová, 1982). Zikmund, druhý syn Karla IV. nechal dokonce korunovační klenoty převést do zahraničí (Vídň, Bratislavy), odkud se

pak vrátily opět na Karlštejn, kde byly uloženy do roku 1619: „ve výklenku nad oltářem v kapli sv. Kříže, který byl uzavřen zlacenou mříží. Tato část kaple byla oddělena další mříží. Celá kaple byla nepřístupná, uzavírala se klíči a pečetila.“ (tamtéž, s. 38). Korunovační klenoty byly do Prahy dováženy pouze za výjimečných situacích, při korunovaci krále či královny.

Za doby trvání třicetileté války se korunovační klenoty několikrát stěhovaly. V roce 1619 byly odvezeny z Karlštejna a do roku 1620 byly uloženy u desk zemských na Pražském hradě (Tamtéž). Po prohrané bělohorské bitvě zanechal z obavy před pronásledováním Fridrich Falcký korunovační klenoty na Staroměstské radnici, kde je našel vítěz Maxmilián Bavorský a dal je převést do svatováclavské kaple (Tamtéž). Do 18. století ovšem ale zůstaly ve Vídni, kam je umístili Habsburkové jako symbol části zemí, kde vládli (tamtéž). Po několika dalších peripetiích byly korunovační klenoty v roce 1791 převezeny do Prahy, a od této doby se ustanovuje sedm držitelů klíčů od českého státního pokladu. Ovšem opět díky politické situaci byly roku 1866 převezeny do Vídně, což se setkalo s velkou nevolí veřejnosti, proto císař František Josef I.: „vydal roku 1867 císařské nařízení o návratu českých korunovačních klenotů do Prahy.“ (tamtéž, s. 43). Od roku 1868 byly definitivně umístěny až dodnes v korunní komoře nad svatováclavskou kaplí pouze už jako historický symbol, přestože jak píše Skýbová (1982) v 19. století měly mít ještě platnost politickou, ale nebyly už ke korunovaci využity. „V roce 1962 byl Pražský hrad prohlášen za národní kulturní památku číslo 1, české královské korunovační klenoty, uložené v areálu Pražského hradu, za národní památku číslo 2. (Tamtéž, s. 48).

5.2 Český jazyk

Historie českého jazyka souvisí s příchodem slovanských předků na naše území (přibližně 5. až 6. století), kdy čeština existovala ve formě kmenového nářečí (Marešová, 2008). O několik století později (v 10. století) se objevují písemné doklady o češtině jako o jazyku, který vychází z praslovanštiny, původního společného jazyka Slovanů (Tamtéž). Ovšem až od 12. století lze češtinu považovat za historicky doložený jazyk.

V průběhu vývoje českého jazyka rozeznáváme několik stadií, které se vyvíjí v souvislosti s vývojem společnosti (s jejími hospodářskými, sociálními a kulturními poměry). Marešová (2008) uvádí čtyři stádia vývoje češtiny a nazývá je: (1) pračeštinou (10.stol. až konec 13. stol.), (2) starou češtinou (14.stol. až 15-stol.), (3) střední češtinou (16.stol. až konec 18. stol.), (4) novou češtinou (vznik národního obrození až současnost).

Pračeština se rozvíjela v období, ve kterém se upevňoval feudalismus a zároveň se dokončoval proces sjednocování slovanských kmenů pod vládou Přemyslovců, panovníci mají ve svých rukou vládu nad celou zemí (Cuřín et al., 1964). Jak píše Marešová (2008, s. 5): „nejstarší projevy českého jazyka byly zaznamenány latinskou upravenou pro české poměry. Původní pravopis označujeme jako tzv. primitivní – jednoduchý. České hlásky, které latina neměla, byly označovány písmeny pro hlásky nejbližší.“ Funkci spisovného jazyka začíná čeština přebírat ve 13. stol., kdy vyvstává potřeba záznamu českých slov, který by byly přesnější. K tomuto účelu byly používány spřežky, při jejich tvorbě byla využita kombinace několik písmen, které se spolu obvykle nevyskytovaly. Ve 14. století se ustálil spřežkový pravopis, první pravopisný systém (Tamtéž).

Do období pračeštiny lze zařadit několik literárních děl. V latinských textech se začínají objevovat stopy českého jazyka, přičemž první souvislá česká věta se objevila v zakládací listině litoměřické kapituly z roku 1057 (Marešová, 2008) a zněla takto: „Pauel dal gefť plo fcouicih zemu Wlah dalge ft dolaf zemu bogu i fuiatemu fcepanu fe duema dufnicoma boguceu a sedlatu“ (volně přeloženo: „Pavel dal jest půdu v Ploskovicích, Vlach dal jest půdu v Dolanech Bohu i svatému Štěpánu se dvěma poddanými na církevním statku.“ (Cuřín et al., 1964, s. 36).

Kromě Kosmovy kroniky české, Kristiánovy legendy, se rovněž v této době vytvořily duchovní písně. Za první duchovní píseň staroslověnského původu bývá označována skladba „Hospodine, pomiluj ny“, která měla funkci hymny. „Svatý Václave“ je druhou duchovní písní, složitějšího stylu, ve které je světec vyobrazen jako rytíř. (Tamtéž). Tato píseň nebyla vnímána pouze jako slavnostní, ale i válečná.

Období staré češtiny souvisí s následujícími historickými událostmi, které se udály převážně ve 14. stol.: „Králem byl zvolen cizinec Jan Lucemburský, manžel Elišky Přemyslovny. Vláda Karla IV. – vydal první psané zemské právo (Majetas Carolina), vymohl založení arcibiskupství v Praze, a tím církevní osamostatnění Čech, založil roku 1348 první středoevropskou univerzitu. Praha se stala v té době sídelním městem římské říše, české země stály v čele uměleckého a kulturního vývoje.“ (Marešová, 2008, s. 7).

Co se týče jazyka, tak i nadále se používal spřežkový pravopis, který v této době měl dvě varianty: (1) starší (složitější), jehož základem bylo důsledné rozlišování sykavek a (2) mladší (jednodušší), který kladl důraz na znělost hlásek. (Marešová, 2008). Čeština začíná pronikat do nejrůznějších literárních žánrů, na konci 14. století existují i česky psané úřední listiny. Celkově se dá toto období charakterizovat jako období rozvoje slovní zásoby (Tamtéž). Z literatury tohoto období jmenujme například Dalimilovu kroniku, která je nejstarší česky psanou veršovanou kronikou zpracovávající dějiny do roku 1314. Výkladem práv, právníckými terminologiemi se zabývá Kniha rožmberská a také právnícká literatura (právnícké spisy) Ondřeje z Dubé, které byly napsány na přání Václava IV. kolem roku 1400, nesoucí název „Výklad na právo zemské české“ (Tamtéž).

Období staré češtiny v 15. století je z historického pohledu spojeno s Václavem IV., za jehož vlády se církev stává představitelkou feudální moci, kdy mimo jiné hromadí majetek, ztrácí důvěru věřících a dochází k jejímu mravnímu úpadku (Marešová, 2008). Výraznou postavou byl mistr Jan Hus, který se včetně kritiky církve, zasloužil o novou podobu jazyka. Navrhl diakritický pravopis, jehož účelem bylo zjednodušit spřežkový pravopis. V novém pravopise, jak už sám jeho název vypovídá, rozlišuje diakritická znaménka: „gracilis virgula (později označeno jako nabodeničko dluhé) a punctus rotundus (později označeno jako nabodeničko kratké).“ (Marešová, 2008, s. 9). Z děl mistra Jana Husa jmenujme například spis O církvi, Knížky o svatokupectví. Obě tyto literární díla se zabývají kritikou církve.

Charakteristikou tohoto období je zlidovění kultury, rozvíjí se lidový zpěv (husitské chorály – píseň Ktož jsú boží bojovníci z Jistebnického kancionálu), vzdělanost, umění, ale významným je i vynález knihtisku v rámci evropského prostoru, se kterým je spojován Johannes Gutenberg (Tamtéž).

Období střední češtiny dělí Marešová (2008) na období humanistické, které spadá do 16. století až počátku 17. století a období barokní, probíhající od poloviny 17. století do konce 18. století. Humanistické období je v našich zemích spojováno s Jednotou bratrskou, která se svou činností přispívala k reformaci. Na trůn se dostává Ferdinand Habsburský a přívrženci jeho rodu byly zastánci katolické církve, docházelo k rekatolizaci, zakládání jezuitských kolejí (Tamtéž). Jak píše Marešová (2008, s. 11): „Vliv humanismu přinášel mj. rozvoj národních literatur, jeho rozvoj načas zbrzdily husitské revoluce, v této době se jeho vliv projevil především v oživení řecko-římské vzdělanosti a oživení antického ideálu krásy.“ V tištěných dílech se objevuje tzv. bratrský pravopis, jenž nese název po listech vydávaných Jednotou bratrskou a snaží se zachovávat diakritický způsob zápisu se zachováním několika spřežek. Tečka nad měkkými souhláskami se změnila v háček (Tamtéž). Čeština začíná nahrazovat latinu v úřadech, ve sněmech, vyučování probíhá v rodném jazyce, což má za následek další rozvoj slovní zásoby, rozvíjí se větná stavba s dlouhými složitými souvětími (tzv. humanistická perioda), začínají vznikat mluvnice českého jazyka (Tamtéž).

Druhou částí tohoto období se stává období barokní, které je například spojeno s následujícími událostmi. V roce 1618 propuklo české stavovské povstání, které zapříčinilo třicetiletou válku. Ta byla v roce 1648 ukončena Vestfálským mírem. Významnou událostí, která ovlivnila další vývoj češtiny, se stalo vydání Obnoveného zřízení zemského v roce 1627, které stvrzovalo dědičné nároky Habsburků na trůn, čímž se katolické duchovenstvo stalo prvním stavem v zemi, vedle češtiny se užívala němčina. České země ztratily samostatnost, byla obnovena rekatolizace. Část představitelů české kultury a někteří nekatolíci odchází do exilu. Doba je nazývána dobou temna (Marešová, 2008). Česká literatura se dělila na: „oficiální (např. Bedřich Bridel), ineditní (nelegální – např. Bohuslav Balbín) a exilovou (např. Jan Amos Komenský). (Tamtéž). Bohuslav Balbín napsal spis „Rozprava na obranu jazyka

slovanského, zvláště českého. Jan Amos Komenský se mimo jiné zasloužil o vydání učebnic, například učebnici latiny Orbis Pictus (Svět v obrazech).

Posledním obdobím, které Marešová (2008, s.16) zmiňuje je období nové češtiny, ve kterém jsou nejdůležitější historické události doby následující: „Od roku 1751 byla postupně zaváděna výuka českého jazyka do škol, první z nich byla tereziánská vojenská akademie ve vídeňském Novém Městě. V roce 1754 vzniká vojenská katedra češtiny. V roce 1775 byl zřízen kabinet českého jazyka ve Vídni a v roce 1793 na Univerzitě Karlově.“ V této době se začíná formovat národní obrození, které má za úkol oživit český jazyk (neustále přetrvávala germanizace) a motivovat český národ k uvědomělosti. Dochází k zlepšení vzdělávání skrze divadlo a tisk knih, které tiskl Václav Matěj Kramerius v nakladatelství Česká expedice (1786), dále vzniká slavistika: „nauka o slovanských národech a slovanská vzájemnosti.“ (Marešová, 2008, s.16). Je předělán pravopis v podobu novočeského pravopisu, o jehož úpravu se zasloužil Josef Dobrovský.

V této době vnikly také dva padělky rukopisů, které se měly postarat o důvěryhodnost starobylosti naší kultury a posílit národní sebevědomí. Rukopis královedvorský (označen za památku z konce 13.stol.) i rukopis zelenohorský (označen za památku z 10.stol) byl T.G.Masarykem a J.Gebauerem označeny za podvrh. Pravděpodobní autoři padělků byli V.Hanka (jazykovědec) a J.Linda (spisovatel) (Tamtéž).

Josef Jungmann se zasloužil o dějiny české literatury v díle Historie literatury české (1825), kde je možné nalézt soupis památek z oblasti literatury, který je periodizovaný. V roce 1916 vzniká časopis Naše řeč zabývající se péčí o český jazyk, zejména jazyka úředního. Se vznikem Československé republiky v roce 1918 vyvstává potřeba kultivace jazyka jako jazyka národního. Po této události dochází k vytváření nové, odborné terminologie, vydávaly se nové nařízení a zákony, vznikaly nové učebnice apod., ovšem bez kontroly a regulace, což mělo za následek snížení jazykové úrovně vydávaných děl (Sedláček, 1991). Proti tomuto bojoval například již zmíněný časopis Naše řeč, který se snažil o jakousi očistu mateřského jazyka. V roce 1926 byl

založen Pražský lingvistický kroužek, v roce 1938 vznikl Kruh přátel Jazyka českého a v roce 1946 byl založen Ústav pro jazyk český ČSAV (Marešová, 2008).

Dnešní čeština je jazykem demokratickým, neustále se vyvíjí a je možné ji považovat za nástroj nové společnosti, aneb jak píše Havránek (1950, s.1) „jazyk je totiž jevem sociálním, společenským, to znamená, že jazyk je na jedné straně nástrojem společnosti — jako dorozumivací prostředek daného společenství, výraz jeho myšlení — a na druhé straně výtvořem, produktem společnosti, hospodářskosociálního dění dané doby.“

Ústava České republiky se výslovně nezmiňuje v žádném svém ustanovení o českém jazyku. V Listině základních práv a svobod lze nalézt zmínku o jazyku mateřském (článek 25). Několikrát byla snaha zakotvit český jazyk v Ústavě, ale v Parlamentu České republiky se nesečkala s příliš velkým nadšením. Například v roce 2003 se navrhovalo zařazení následujícího článku týkající se českého jazyka jako jednoho ze znaků české státnosti do Ústavy: „Národním jazykem České republiky a úředním jazykem všech orgánů veřejné moci České republiky je český jazyk (čeština). Stát dbá o ochranu českého jazyka jako nedílné součásti státní a národní identity.“ (Sládeček et al., 2007, s.129)

5.3 Pražský hrad

Jeho vznik se předpokládá kolem roku 880 (první písemné zmínky), o jeho založení se zasloužil kníže Bořivoj. Ve středověku měl podobu opevnění s valem a příkopem. Součástí hradu se postupně stávaly kostely. Prvním postaveným byl kostel Panny Marie (první stavba z kamene), jenž následovaly kostely zasvěcené sv. Jiřímu (později bylo jeho součástí i první klášter v Čechách) a sv. Vítu. Pražský hrad nesloužil pouze jako hlavní sídlo hlav státu, ale i nejvyšším představitelům církve. V 11. století se stala hlavním kostelem katedrála sv. Víta. Začal sloužit pro korunovaci panovníků a poté i pro ukládání jejich pozůstatků. (Pražský hrad, 2013)

Největšího rozkvětu se Pražský hrad dočkál v období vlády Karla IV., který se posléze stal i císařem, a právě Pražský hrad si zvolil za sídlo panovníka Svaté říše římské. Položil základní kámen pro stavbu katedrály sv. Víta. Katedrálu byla budována

francouzským architektem a stavitelem Matyášem z Arrasu, po jeho smrti roku 1352 převzal práci česko-německý architekt Petr Parléř. Původní plány změnil a posléze katedrálu dostavěl. (Dudák, 1998)

Během husitských válek (1419 - 1436) byl hrad obsazen a vyloupen husity. Po skončení husitských válek hlavy státu již nesídlily na Pražském hradě. Jako sídlo si jej zvolil představitel nově nastupující dynastie Jagellonců, Vladislav. Za stavitele si zvolil Benedikta Rejta z Pístova. Zasloužil se o výstavbu nového opevnění a přestavbu královského paláce, kde zbudoval Vladislavský sál. Ten byl největším světovým klenutým sálem ve střední Evropě a jeho okna nesly jako první znaky renesance v Čechách. (Tamtéž)

Králové další dynastie na českém trůnu, Habsburkové, zahájili přestavbu hradu v renesanční sídlo. Dobovému vkusu odpovídalo, že jako první byla založena Královská zahrada, v níž byly v průběhu 16. století budovány stavby sloužící zábavě: letohrádek, míčovna, střelnice, lví dvorek. Postupně byla upravena katedrála a královský palác. Nové obytné budovy se začaly stavět na západ od Starého královského paláce, podél jižní hradby. (Pražský hrad, 2013)

Přestavba Pražského hradu vyvrcholila za vlády Rudolfa II. Císař se na Pražském hradě natrvalo usídlil a začal jej proměňovat v důstojné a velkolepé středisko říše, přitažlivé pro diplomaty, umělce i vzdělance. K umístění svých bohatých uměleckých a vědeckých sbírek založil císař severní křídlo paláce s dnešním Španělským sálem. (Dudák, 1998)

Pražská defenestrace v roce 1618 zahájila dlouhé období válek, během nichž byl Pražský hrad poškozen a vyloupen. Pro pobyt panovníka byl využíván jen výjimečně a přechodně.

Ve druhé polovině 18. století byla provedena poslední velká přestavba hradu, která ho proměnila v reprezentační sídlo zámeckého typu. V té době však byla hlavním městem říše Vídeň a Praha měla jen provinční ráz. Hrad postupně chátral a jeho umělecké poklady byly ochuzeny rozprodáním zbytků rudolfínských sbírek. (Dudák, 1998)

Po své abdikaci v roce 1848 si Pražský hrad vybral jako své sídlo císař Ferdinand V. Při této příležitosti byla přestavěna kaple svatého Kříže na II. nádvoří. Pro chystanou, ale neuskutečněnou korunovaci Františka Josefa I. byl upraven Španělský sál a Rudolfova galerie. (Pražský hrad, 2013)

Velkou stavební akcí byla dostavba katedrály, která však nebyla podnícena panovníkem, ale vlasteneckou Jednotou pro dostavění chrámu sv. Víta. Katedrála byla dokončena v roce 1929. (Tamtéž)

Po vzniku samostatné Československé republiky v roce 1918 se Pražský hrad stal opět sídlem hlavy státu. Nutné úpravy byly v roce 1920 svěřeny slovinskému architektu Josipu Plečnikovi. (Tamtéž)

Také dnes probíhají rekonstrukce a úpravy areálu Pražského hradu. Nejde přitom jen o nutnou stavební údržbu. Základním cílem je otevírat areál Pražského hradu příchozím. Po roce 1989 tak byly zpřístupněny mnohé dosud uzavřené prostory např. Královská zahrada s Míčovnou, jižní zahrady, Císařská konírna, Tereziánské křídlo Starého královského paláce.

Pražský hrad je dnes kromě sídla hlavy státu také významnou kulturní a historickou památkou. Na Pražském hradě jsou uchovávány korunovační klenoty, pozůstatky českých králů, vzácné křesťanské relikvie, umělecké poklady, a také historické dokumenty. V jeho zdech se odehrávaly události významné pro celou zem. Pražský hrad je tedy zhmotněním historické tradice českého státu, spojení současnosti s minulostí. (Dudák, 1998)

5.4 Řády a vyznamenání

Právní úpravu zajišťuje zákon č. 157/1994 Sb. o státních vyznamenáních České republiky, ze dne 9. července 1994. Vyznamenáním jsou chápány řády a medaile, přičemž řády jsou stavěny na vyšší pozici než medaile. Řády se českým občanům propůjčují a příslušníkům jiného státu se udělují. Medaile jsou vždy udělovány. Udělují se jednotlivým osobám, jenž se zasloužili o budování svobodné demokratické společnosti, obranu vlasti, hrdinství či jiné výjimečné činy. Právo propůjčovat a

udělovat má pouze prezident, pokud k této činnosti nezmocní jiný orgán či osobu. Návrh na udělení státního vyznamenání podává Poslanecká sněmovna, senát a vláda, ale prezident může vyznamenání udělit i bez tohoto návrhu. (Zákon č.157/1994 Sb. o státních vyznamenáních České republiky. In: Zákony na webu)

Při udělování vyznamenání se přebírá insignie vyznamenání a listina potvrzující jeho propůjčení nebo udělení. Používání vyznamenání je pouze pro vyznamenané. V případě udělení nebo propůjčení in memoriam přebírají listinu a insignii vyznamenání pozůstalí. Totéž platí u příslušníků jiného státu. Jestliže nositel řádu je občanem České republiky a zemře, musí být tento řád vrácen Kanceláři prezidenta republiky. Jedná-li o příslušníka jiného státu, tak řád náleží jeho pozůstalým, ale v případě, že žádné nemá, je postup stejný jako v případě českého občana. Vyznamenání může být pravomocným rozsudkem soudu nositeli odňato. (Tamtéž)

Jestliže vyznamenaná osoba vlastní více vyznamenání, nosí se v pořadí: Řád Bílého lva, Řád Tomáše Garrigua Masaryka, československé řády, zahraniční řády, Medaile Za hrdinství, Medaile Za zásluhy, československé kříže či medaile, zahraniční kříže či medaile. Tyto vyznamenání lze nosit i na společenském oděvu v podobě miniatur.

5.4.1 Řád Bílého lva

Tento řád byl zřízen vládním nařízením 7. prosince 1922 a původně byl určen pouze pro osoby jiné státní příslušnosti. Navrhl jej rytec R. Karnet podle Českého šlechtického kříže z roku 1814 a podle pokynů prof. V. Hynaise. Vyznamenání tvořila občanská skupina a skupina vojenská. Roku 1924 byl dodatečně přidán k prvnímu stupni řádový řetěz, který může být udělen jen hlavě státu. Výraznějšími úpravami prošel řád v letech 1961, 1990 a 1994. Od roku 1994 se tento řád uděluje i občanům České republiky. Autorem nynějšího pojetí je akademický sochař M. Vitanovský. Dělí se do pěti tříd, přičemž první třída je nejvyšší. Uděluje se osobám, které se zasloužili například o rozvoj hospodářství, vědy, kultury, umění, školství, bezpečnost státu a další činnost. (Sedláček, Gregorovičová, 2002)

Jak se píše v článku 6 odstavci 1 zákona č. 157/1994 Sb.: „Řádovým odznakem Řádu Bílého lva je granátově červeně smaltovaná pětidílná hvězdice. Díly hvězdice jsou navzájem spojeny lipovými lístky se stonky směřujícími ke středu hvězdice. Na středovém medailonu hvězdice je na líci korunovaný, dvouocasý, stříbrný lev přesahující do jednotlivých dílů. Na rubu je na střed hvězdice položen medailon, v jehož terči je velký státní znak České republiky a ve zvýšeném zlatém mezikruží modrý opis "PRAVDA VÍTĚZÍ" dole oddělený modrým lipovým lístkem. Na prostředním nejvyšším dílu je pohyblivě přichycen převýšený závěs v podobě oválného lipového věnce překříženého u skupiny občanské palmovými listy, u skupiny vojenské zkříženými meči hroty vzhůru. Znak, závěs, mezikruží, rámování hvězdice a lipové lístky jsou ze zlaceného stříbra.“

Řádový řetěz je tvořen z dvaceti článků, které jsou spojené na obvodě vždy dvěma řetízky. Středový závěsný článek na klenot tvoří bílé smaltovaný monogram "ČR". Další články tvoří stříbrní lvi s opisem "PRAVDA VÍTĚZÍ". Rozměry závěsného článku jsou 40x30 mm, řetěz je ze silně zlaceného stříbra, síla článku je 2 mm. (Zákon č. 157/1994 Sb. o státních vyznamenáních České republiky. In: Zákony na webu)

Během slavnostních příležitostí se řád nosí "in natura", a to pouze její nejvyšší propůjčená třída. Při jiných příležitostech je nošena odpovídající rozeta na klopě. V případě vycházkového či služebního stejnokroje se insignie nahrazuje stužkou. (Tamtéž)

5.4.2 Řád T. G. Masaryka

Tento řád byl zřízen zákonem z 2. října 1990. Je určený pro osoby podílející se na rozvoji demokracie a lidských práv. Autorem návrhu byl akademický sochař V. Oppl. Je udělován v pěti třídách, přičemž první je nejvyšší. Prezident republiky má právo na řádovou insignii první třídy, která mu v případě skončení jeho úřadu může být doživotně propůjčena. To se děje v případě, že se na tom shodnou obě komory Parlamentu. Stuha je tvořena národními barvami, kde největší podíl má bílá, po pravé a levé straně se nachází pruh červené. Modrý pruh je umístěn ve středu.

Řádovým odznakem Řádu T.G.M. je modře smaltovaná hvězdice. Dle článku 5 odstavce 1 zákona č. 157/1994 Sb. je takto charakterizována: „Na střed hvězdice je položen medailon s plastickým portrétem prezidenta T.G. Masaryka. Na rubu hvězdice je na střed položen medailon, v jehož terči je velký státní znak České republiky a v bílém mezikruží řádové heslo "VĚRNÍ ZŮSTANEME" a lipový lístek. Na prostřední nejvyšší díl je přichycen převýšený závěs v podobě mírně oválného lipového věnce. Portrét, znak, závěs, heslo a rámování hvězdice jsou ze zlaceného stříbra.“ (Tamtéž)

5.4.3 Medaile Za hrdinství

Je udělována osobám, které prokázali hrdinství v boji, a nebo riskovali vlastní život k záchraně jiné osoby či značných materiálních hodnot. Autorem této medaile je akademický sochař V. Mašata. Medaile je vyrobena ze stříbra a má průměr 33 mm. Na rubu je vyobrazen velký státní znak České republiky společně s matričním číslem. Je zavěšena na kolmém kroužku na 38 mm široké stuze. Stuha je v barvách zlatožluté s úzkou státní trikolorou a má rozměry 38 mm x 10 mm. Vyznamenání je nošeno „in natura“ při slavnostních příležitostech na levé straně prsou. (Tamtéž)

5.4.4 Medaile Za zásluhy

Je udělována osobám, jenž se zasloužili o stát nebo územně samosprávný celek v oblastech hospodářství, techniky, kultury, vědy, umění, výchovy a školství, sportu a bezpečnosti státu. Autorem návrhu je akademický sochař L. Kozák. Medaile Za zásluhy se dělí na tři stupně, přičemž první je nejvyšší. Materiál výroby se liší od příslušného stupně.

V prvním stupni je vyrobena ze stříbra a následně pozlacená, druhý stupeň je vyroben pouze ze stříbra a třetí je vyroben z bronzu. Líc obsahuje symbolické znázornění zásluh o republiku a opis „ZA ZÁSLUHY“. Rub tvoří velký státní znak České republiky. Medaile je nošena na 38 mm široké průvlečné stuze a tvoří jí barvy žlutá a fialová. Vyznamenání je nošeno „in natura“ při slavnostních příležitostech na levé straně prsou. (Tamtéž)

5.5 Státní svátky

Státní svátky existovaly již po vytvoření Československé republiky. Pramenem pro svátkové právo byl zákon č. 65/1920 Sb., o svátcích a památných dnech republiky Československé. Svátky podle něj byly rozděleny do dvou rovin (svátky, památné dny). V tomto zákoně se odrážely tradice katolické i sociální.

Po druhé světové válce, kdy docházelo k velkým změnám a přesměrování státní ideologie, byl roku 1951 přijat nový zákon, označující 9. květen za jediný státní svátek, a to osvobození Československa Sovětskou armádou. Tento svátek byl používán do roku 1989. O rok později byl přejmenován na Den osvobození od fašismu a přesunut na 8. května. Stejný zákon upravoval též 28. říjen. Dostal název Den znárodnění a byl přesunut mezi dny pracovního klidu. Toto datum bylo roku 1988 označeno za Den vzniku samostatného československého státu, zákonným opatřením předsednictva Federálního shromáždění. (Zákon č. 93/1951 Sb. o státním svátku, o dnech pracovního klidu a o památných a významných dnech. In: Zákony na webu)

Větší změny přinesl až zákon č. 245/2000 Sb. ze dne 20. června 2000 o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu. Státní svátky jsou podle § 1:

- 1. leden - Den obnovy samostatného českého státu,
- 8. květen - Den osvobození ,
- 5. červenec - Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje,
- 6. červenec - Den upálení mistra Jana Husa,
- 28. září - Den české státnosti,
- 28. říjen - Den vzniku samostatného československého státu,
- 17. listopad - Den boje za svobodu a demokracii.

Ostatními svátky, se ve smyslu podle § 2 rozumí :

- 1. leden - Nový rok,
- Velikonoční pondělí,

- 1. květen - Svátek práce,
- 24. prosinec - Štědrý den,
- 25. prosinec - 1. svátek vánoční,
- 26. prosinec - 2. svátek vánoční.

Ostatní svátky a státní svátky se podle § 3 jsou dny pracovního klidu. V § 4 dále hovoří o významných dnech, které jsou dny pracovními, řadíme mezi ně :

- 27. leden - Den památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti,
- 8. březen - Mezinárodní den žen,
- 12. březen - Den přístupu České republiky k Severoatlantické smlouvě (NATO),
- 5. květen - Květnové povstání českého lidu,
- 27. červen - Den památky obětí komunistického režimu,
- 11. listopad - Den válečných veteránů.

Novela zákona o státních svátcích byla přijata 2006. Doplnila, ale i nahradila některé dny. 5. květen – Květnové povstání českého lidu, za 15. květen – Den rodiny, 10. červen – Vyhlazení obce Lidice a poslední 7. duben – Den vzdělanosti. 7. dubna 1348 byla vydána Karlem IV. zakládací listina pražské univerzity.

5.6 Heslo Pravda vítězí

Heslo „Pravda vítězí“ (latinsky „Veritas vincit“) tvoří heslo na prezidentské vlajce. Tak tomu je již od 30. Března 1920, kdy bylo Národním shromážděním přijato začlenění hesla do velkého státního znaku. Toto heslo bylo základní idejí našeho státu během jejího zrodu. T. G. Masaryk prosazoval názor, že by si všechny státy měly udržovat své základní ideje, z nichž se zrodily. (Pincl, ©1999-2013)

Samotné heslo „Pravda vítězí“ pochází z doby husitství. Chápáním pojmu Pravda boží se začal zaobírat Jan Hus. Původ slov „Super omnia vincit veritas“ (v překladu Pravda vítězí nade vším) pochází z Bible. Mistr Jan Hus se tímto heslem inspiroval a podřídil mu i svůj život. Podle jeho myšlenek by se člověk měl řídit pouze boží pravdou, nikoli zdiskreditovatnou pravdou, kterou se snažila v té době prosazovat

církev. Příkladem můžou být desátky či přísliby církve na lepší posmrtný život v případě podřízenosti. Jeho myšlenky byly základním kamenem k husitskému hnutí. Husité právě při bojích používali praporece s kalichem a transparent s nápisem „Super omnia vincit veritas.“ (Gelbič, ©1998-2013)

5.7 Hlavní město Praha

Podle článku 13 Ústavy je Praha hlavním městem České republiky. Ústavní zákon č. 347/1997 Sb. vymezil Prahu jako vyšší územní celek, ale současně je i obcí. Jeho další úprava je v zákoně č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

Hlavní město hrálo vždy velkou roli nejen ve vnitropolitických, ale i v mezinárodních úlohách. Často je hlavním sídlem hlavy státu, vrcholných státních institucí a ambasád. Hlavním městem se stává město, se kterým jsou spjaty historicky důležité události. Tímto popisem se v našich zemích již od počátku vyznačovala nejvíce Praha.

Praha nevznikala pouze jako jedno město, ale skládala se ze čtyř samostatných měst (Hradčany, Malá Strana, Staré Město a Nové Město), které byly roku 1787 spojeny v jeden celek. Centrem nově vzniklého města se stala Staroměstská radnice. Znaky všech jednotlivých měst byly zrušeny, a namísto nich byl za symbol města zvolen znak Starého Města. Tento znak přetrval v nezměněném stavu až do roku 1918. (Augustin, 1997)

S vytvořením Československé republiky byla zvolena hlavním městem Praha, čímž vyvstala nutnost změnit znak Prahy, jelikož nebylo přípustné, aby ve znaku nadále zůstávaly emblémy Habsburské monarchie. Vytvoření nového znaku města trvalo 8 let, ale v roce 1918 z něho byly alespoň odstraněny některé jeho části (například klenoty). V roce 1922 byla vytvořena tzv. Velká Praha, kdy došlo k připojení Břevnova, Bubence, Karlína, Košíří, Královských Vinohrad, Nuslí, Smíchova, Vršovic, Vysočan a Žižkova. Dnem 1. července 1926 bylo Ústředním zastupitelstvem rozhodnuto o nové podobě znaku hlavního města. Tento návrh připravila zvláštní komise, ve které zasedal i výtvarník prof. František Kysela. Návrh dále postoupil k ministerstvu vnitra a tam byl

též schválen. Znak si ponechal některé svoje dřívější aspekty (starý štít, ozbrojená ruka v bráně, tři helmy s korunami), ale byly dosazeny i nové prvky (stříbrný lev se slovenským štítem na prsou, postraní helmice měly nad sebou po 9 vlajkách a 27 žerdí, zlatý nápis PRAHA MATKA MĚST. Znak byl ve své podobě dochován, až do roku 1964, mimo období druhé světové války. V tomto mezidobí byl znak nahrazen pouze štítem z původního znaku. (Buden, 1994)

Pod vlivem změn nové ideologie došlo ke změně stávajícího znaku. 26. října 1964 odsouhlasil Národní výbor jeho novou podobu. Byly přidány dvě žerdě (symbolizovaly připojení Ruzyně a Čimic), a lev ze státního znaku první republiky byl vyměněn za znak Československé socialistické republiky (lev bez koruny, rudou hvězdou nad hlavou a štítem s vatrou). Tento znak se nadále nazýval velkým znakem. Schváleno bylo i užívání malého znaku. Zobrazoval štít s hradbou a ozbrojené rameno s mečem. (Augustin, 1997)

21. února 1991 schválilo zastupitelstvo novou vyhlášku o znaku a praporu. Ranný návrh znaku vytvořil rytec Petr Tybitancl. Konečná podoba znaku byla po připomínkách odborné komise vytvořena akademickým malířem Karlem Pánkem. Znak nabyl podoby zobrazující červený štít, ve kterém se nachází zeď z kvádrového zdiva, jenž má tři zlaté věže. Ve středu zdi se nachází otevřená padací mříž a otevřené dveře se zlatými panty s napřaženou rukou, která dřímá meč. Nad štítem jsou umístěny přilby se zlatými korunami, dvě krajní helmice mají nad sebou praporec znázorňující erbovní města nebo městské části. Nad nimi se nachází vyobrazený dvouocasí lev se zlatou korunou a zbrojí. Totožný lev se nachází i na pravé a levé straně štítu a podebírá ho. Oba lvi stojí na lipových ratolestech, na nichž je červená stuha se zlatým nápisem „PRAGUA CAPUT REI PUBLICAE“ (v překladu Praha – hlavní město republiky) (Tamtéž).

5.8 Státní měna

„Koruna“ znamená věnec či královská koruna z latinského slova „Corona“. Československý stát převzal tento název od Rakousko-uherské koruny. Za vznik

československé koruny se považuje datum 10. dubna 1919, kdy byl přijat zákon č. 187/1919 Sb. o úpravě a správě platidel.

Po rozpadu Rakousko-maďarské monarchie v roce 1918 vznikly nové státy. Tyto státy, mezi něž patřila např. Československá republika, Polsko, Rakouskou či Maďarsko, se nedohodly na společné měně. Každý z nich chtěl svoji vlastní měnu, ale okamžitá výměna bankovek nebyla možná, proto se stávající bankovky orazítkovaly. První s tímto postupem začala Československá republika, a později ji následovaly státy další. Jugoslávie, Rakousko, Rumunsko a Maďarsko. Polsko a Itálie orazítkování bankovek nikdy neuskutečnilo. (Staněk, 1995)

Zavádění nové měny v našich zemích mělo za hlavní cíl posílení domácí ekonomiky a snižování inflace. Okolkované bankovky ovšem obíhaly v sousedních zemích, a tak ministr financí Alois Rašín připravil měnovou odluku. Dostal do rukou pravomoc uzavřít hranice, což se také stalo a celý tento akt trval od 26. února do 9. března 1919. Během tohoto uzavření nechal veškeré oběživo okolkovat. (Tamtéž)

Se vznikem Protektorátu Čechy a Morava se Československá republika rozpadla. Po této události vznikl samostatný Slovenský stát, který měl i vlastní měnu, tzv. slovenskou korunovou měnu, jenž byla v oběhu od 14. března 1939 do 13. října 1945. Na území Čech a Moravy byla používána měna Protektorátu Čechy a Moravy. (Tamtéž)

V roce 1953 prodělal Československý stát reformu, při níž každému občanu Československé republiky zůstala pouze částka 300 korun. Během Kubánské krize v roce 1962 se schylovalo k další reformě, ale nikdy nebyla realizována. (Tamtéž)

Rozdělením na Českou republiku a Slovenskou republiku zanikla i československá koruna (Kčs). Nově vzniklá měna Kč tj. Koruna česká, vznikla zákonem č. 60/1993 Sb. Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance dává výhradní právo vydávat do oběhu tyto mince a bankovky.

Z počátku bylo osm druhů papírových bankovek v hodnotě 20 Kč, 50 Kč, 100 Kč, 200 Kč, 500 Kč, 1000 Kč, 2000 Kč a 5000 Kč. Autorem všech bankovek České republiky byl český malíř, grafik a ilustrátor Oldřich Kulháněk. (České peníze, 2013) Postupem času došlo k jejich redukci. Byly odebrány bankovky v hodnotě 20 Kč a to zákonem č. 173/2008 Sb. a 50 Kč zákonem č. 21/2011 Sb.

V současné době je bankovka s nejnižší nominální hodnotou 100 Kč. Má tři různé vzory, z toho vzor z roku 1993 o rozměrech 140 x 69 mm již není v platnosti (odchylky v barevnosti, absence soutiskové značky). Osobností na této bankovce je Karel IV. Bankovka s nominální hodnotou 200 Kč má také tři vzory, přičemž v oběhu jsou pouze dva z nich o rozměrech 146 x 69 mm. Na jejich rubu je vyobrazen Jan Amos Komenský. Bankovky nominální hodnoty 500 Kč mají čtyři provedení, ale pouze tři vzory jsou stále v oběhu. Rozměry mají 152 x 69 mm. Osobnost vyobrazená na této bankovce je Božena Němcová. Největší počet bankovek, které jsou v oběhu je bankovka o nominální hodnotě 1000 Kč. Je vyrobena ve třech vzorech, z toho nejstarší již není platný. Rozměry této bankovky jsou 158 x 74 mm. Na jejím líci je vyobrazen František Palacký. Na bankovce o nominální hodnotě 2000 Kč je vyobrazena Ema Destinová. Rozměry této bankovky jsou 164 x 74 mm. Bankovkou s nejvyšší nominální hodnotou je 5000 Kč a je na ní vyobrazen T. G. Masaryk. Rozměry jsou 170 x 74 mm. (Česká národní banka, ©2003-2013)

Bankovky České republiky jsou chráněny několika ochrannými prvky. Vodoznak je viditelný, podíváme-li se na bankovku proti světlu. Vodoznak vyobrazuje obličej dané osobnosti na bankovce. Proužek s mikrotextem je tvořen metalizovanou hmotou zapuštěnou v papíře a vystupuje z lící strany na povrch bankovky. Barevná vlákna o rozměrech 6 mm jsou zapuštěna do bankovky. Soutisková značka je složena ze dvou znaků a je viditelná z každé strany pouze určitá část znaku, který vystoupí dáme-li bankovku proti světlu. Skrytý obrazec tvoří číslo nominální hodnoty bankovky. Vidět je pouze tehdy, skloníme-li bankovku do vodorovné polohy proti zdroji světla. Šestiúhelník s hlavou českého lva tvoří ochranu nazvanou proměnlivá barva. Barva tohoto znaku záleží na úhlu dopadajícího světla. Tzv. iridiscentní pruh široký 20 mm je při běžném pohledu průhledný, ale při naklonění bankovky dostane barvu zlato-

fialovou. Mikrotext se tiskne nejen z hloubky, ale i z plochy. Na rubu i líci označuje vždy nominální hodnotu bankovky. (Česká národní banka, © 2003-2013)

Bankovky nominální hodnoty 5000 Kč, 2000 Kč a 1000 Kč mají všech osm ochranných prvků. Bankovce nominální hodnoty 500 Kč chybí iridiscentní pruh a bankovkám 200 Kč a 100 Kč navíc chybí i proměnlivá barva s vyobrazením českého lva.

České mince jsou vydávány v nominálních hodnotách 1 Kč, 2 Kč, 5 Kč, 10 Kč, 20 Kč a 50 Kč. V oběhu se nacházely i mince nominální hodnoty 10 h, 20 h (zrušeny zákonem č. 79/2003 Sb.) a 50 h (zrušen zákonem č. 174/2008 Sb.). Existují i tzv. pamětní mince, které mají hodnoty 200 Kč vyrobené ze stříbra, 2000 Kč a 2500 Kč vyrobené ze zlata. (Česká národní banka, ©2003-2013)

Autorkou současné mince 1 Kč byla sochařka Jarmila Truhlíková-Spěváková. První série mincí 1 Kč byla vyražena v Royal Canadian Mint Winnipeg v Kanadě. Další série této mince jsou již raženy v Jablonci nad Nisou. Na jedné straně 1Kč mince se nachází český lev, druhou stranu tvoří hodnota mince. Minci s nominální hodnotou 2 Kč navrhla stejná autorka jako mince 1 Kč a je na ní opět vyobrazen český lev a hodnota mince. Minci s nominální hodnotou 5 Kč navrhl akademický sochař Jiří Harcuba. Na jedné straně je vyobrazen český lev, na té druhé straně je vyraženo číslo 5 s pozadím vyobrazující Karlův most. Všechny zmíněné mince jsou vyrobené z galvanické oceli pokované niklem. 1 Kč a 5 Kč mají kulatý tvar. Mince 2 Kč má tvar jedenáctihranu. (České peníze, 2013)

Mince s nominální hodnotou 10 Kč navrhl akademický sochař Ladislav Kozák. Mince kulatého tvaru je vyrobena z plátové oceli a galvanicky pokované mědi. Jednu stranu mince tvoří český lev a na druhé je vyobrazen brněnský Petrov. Akademický sochař Vladimír Oppl je autorem mince s nominální hodnotou 20 Kč. Ta je vyrobena z oceli, je galvanicky pokovaná slitinou zinku a mědi v poměru 28:72. Její okraj netvoří kruh, ale je vytvořena jako třináctiúhelník. Na jedné straně je vyobrazen svatý Václav a nominální hodnota mince. Na druhé straně je znázorněn český lev. Nevyšší běžná

kovová mince má v České republice nominální hodnotu 50 Kč. Je vyrobena ze dvou kovů. Vnitřní část mince tvoří slitina mědi a zinku v poměru 75:25, její vnější mezikruží je z galvanicky pokované mědi. Autorem této mince je akademický sochař Ladislav Kozák. Jednu stranu 50 Kč mince tvoří seskupení budov, které jsou k nalezení v Praze. Český lev a číslice nominální hodnoty je zobrazena na druhé straně mince.

5.9 Národní strom

Lípa je v České republice považována za národní strom. Uctívání lípy jako symbolu začalo již u starých Slovanů, kteří si tento strom vysazovali u svých obydlí. Toto tvrzení dokazuje úvod básně *Ve stínu lípy* od básníka Svatopluka Čecha. Podle pověsti lípu osidlovali spravedliví a hodní duchové. Často se tak stávalo, že lidé tento strom vyhledávali a schovávali se pod něj při bouři v domnění ochrany před blesky.

Pro svoji vůni, krásnou korunu i stín se stala lípa symbolem vymazáno lásky ochrany a lásky. Naši předkové věřili, že dokáže odehnat zlé duchy i předávat pozitivní energii, proto se často věšeli obrázky Panny Marie. Lipové dřevo často používali řezbáři, pro svoji lehkou opracovatelnost a vytvářeli z něho sochy svatých či oltáře. Z tohoto důvodu vznikl pojem svaté dřevo.

Slované zacházeli s kameny, skalami, vodou a i se stromy jako za sobě rovnými. Často s nimi také hovořili a domnívali se že, při zasazení stromu poblíž hrobu duše zemřelého přejde do onoho stromu a naopak, když se narodí dítě a zasadí se strom, tak se tento strom stane symbolem jeho života. (Hrušková, 2005)

Za posvátné stromy byly voleny takové stromy, které se v dané oblasti vyskytovaly velice vzácně, měly neobvyklý tvar, vůni, vzrůst nebo sloužily lidem k užitku, a pomáhali jim v přežití. Často bývaly voleny společně obyvatelstvem, nebo nejvyšší autoritou dané oblasti. V severských zemích se jim stal například dub, během období hladu u něj lidé sbírali žaludy a využívali je jako potravu. V případě nemoci využívali plody, listy či pryskyřici k léčbě. Posvátnými stromy se rovněž stávaly ty, které rostly v blízkosti vodních pramenů či studní. (Tamtéž)

Prvním, kdo uvedl lípu jako symbol slovanství se stal básník J. Kollar a to ve svém díle „Slávy dcera“. Poprvé však byla lípa prohlášena za národní symbol až v roce 1848 a to Všeslovanským sjezdem v Praze. Účastníky tohoto sjezdu byly delegáti z Čech, Moravy, Slezska, Slovenska, Chorvati, Slovinska, Srbi, Rusíni a Polska, a byl jimi podán návrh na zvolení lípy jako národního stromu. Tento sjezd byla reakce na Frankfurtský sněm, na němž byl zvolen dub symbolem Rakouska-Uherska. (Tamtéž)

6. ŽÁCI, STUDENTI A JEJICH ZNALOST STÁTNÍCH SYMBOLŮ

V předchozích kapitolách této práce jsem se snažil zachytit nejen retrospektivní pohled na státní symboly, ale i pohled recentní. Oficiální i neoficiální státní symboly jsou součástí našeho života, jejichž prostřednictvím se například občan identifikuje se svým státem. Základní škola je místem, kde nás pravděpodobně pedagogové, mimo jiné, se státními symboly České republiky seznámí. Na středních školách se informace o státních symbolech znovu připomínají a prohlubují a mě zajímalo, jaké povědomí (recentní pohled) o státních symbolech mají samotní žáci a studenti (jakožto budoucnost našeho národa).

6.1 Cíl průzkumu

Hlavním cílem mého průzkumu není hloubkový výzkum zabývající se státními symboly, ale podpurný průzkum teoretické části mé práce, kdy je cílem zjistit, jak jsou žáci základní školy a žáci střední školy znalí státních symbolů. Z tohoto cíle se odvíjí i má hlavní výzkumná otázka, která zní: „ Do jaké míry jsou žáci devátého ročníku základní školy a studenti čtvrtého ročníku střední školy znalí státních symbolů?“ (pozn. Dále v práci uvádím pouze žáci ZŠ a studenti SŠ). Na základě stanovení této výzkumné otázky a hlavního cíle jsem definoval tři podcíle empirického šetření:

1. Zjistit, jestli se liší žáci ZŠ a studenti SŠ ve svých znalostech o státních symbolech.
2. Zjistit, jestli je rozdíl mezi dívkami a chlapci ve znalostech státních symbolů.
3. Zjistit, jaký státní symbol považují jednotliví žáci a studenti pro ně za nejvýznamnější, a z jakého důvodu.

6.2 Pracovní hypotézy

Na základě stanovení výše uvedených cílů jsem vytvořil tři hypotézy, které bych tímto průzkumem chtěl ověřit.

H1: Žáci SŠ na tom budou se znalostí státních symbolů lépe než žáci ZŠ.

Tuto hypotézu jsem stanovil na základě obecně platných zkušeností, kdy jak se laicky říká: „Opakování je matka moudrosti.“. Jestliže se tedy žáci setkají se státními symboly na ZŠ a informace obdobného charakteru uslyší na SŠ, tak by měli mít předpoklad k tomu, že si dané informace snáze a pevněji upevní.

H2: Chlapci znají státní symboly lépe než dívky.

Tuto hypotézu jsem stanovil na základě faktů a informací, které jsou ukotvené v odborné literatuře, týkajícího se zájmů dívek a chlapců ve volném čase, jejich vztahem k historii a otázkami týkajícího se státu, jako pravděpodobnější u chlapců než u dívek. Pojmem chlapce v této hypotéze označuji všechny chlapce z obou škol, pojem dívky používám pro všechny dívky v obou školách.

H3: Nejvýznamnějším symbolem České republiky je pro žáky ZŠ a studenty SŠ státní vlajka z důvodu její reprezentativnosti a možných způsobů jejího užití.

Tato hypotéza byla zvolena na základě teoretické části této práce, kdy státní vlajka má několik způsobů, jak může být užívána a je pravděpodobné, že se s ní žáci ZŠ a studenti SŠ nejčastěji setkávají.

6.3 Použité metody, techniky a postupy

Tento průzkum je chápán jako kvantitativní, kdy sběr dat probíhal pomocí dotazníků. Výběr této metody vycházel z povahy výzkumného vzorku, jelikož mohla probíhat anonymně (anonymní dotazník), což jednotliví žáci i studenti ocenili, jelikož neměli obavy z nesprávnosti svých odpovědí, a z toho vyplývající následné sankce od svých vrstevníků či pedagogů. Dalším důvodem pro výběr této metody byla možnost oslovení velkého počtu respondentů, což mělo za následek získání poměrně velkého množství dat, který je pro tento průzkum dostačující.

Dotazník se skládal z hlavičky, ve které jsem se respondentům představil, sdělil jim pro jaký účel bude tento dotazník využit a zaručil jim jejich anonymitu, což je pokládáno za jeden z etických požadavků jakéhokoliv průzkumu či výzkumu. V celém

dotazníku bylo 15 otázek uzavřených s možností pouze jedné správné odpovědi a jedna otázka otevřená. V úvodu dotazníku jsem použil tzv. identifikační otázky, kterých ovšem bylo minimum, z důvodu zachování anonymity respondentů, a rovněž z toho důvodu, že pro účely mé práce a tohoto průzkumu postačily.

Administrace dotazníku proběhla po předchozí e-mailové domluvě s vedením jednotlivých škol v průběhu ledna 2013. První navštívenou školou byla základní škola, kde jsem žákům devátých tříd osobně papírově dotazníky předal a následně si je od nich po vyplnění převzal. Takto to probíhalo i u studentů střední školy, což mi zaručilo 100% návratnost dotazníků. Všechny dotazníky byly řádně vyplněné, tudíž mohly být použity k dalšímu zpracování na základě statistické analýzy (zaznamenání statistického vyjádření odpovědí respondentů).

6.4 Charakteristika výzkumného vzorku

Pro tento průzkum byly vybrány školy v kraji Vysočina, jelikož z tohoto kraje sám pocházím a znám dané podmínky na vybraných školách. Základní soubor je tvořen žáky základní školy a studenty Střední obchodní školy v okrese Třebíč. Ke dni 28.12.2012 měl tento okres 113 300 obyvatel (Český statistický úřad, 2012), školy pocházejí ze stejné obce, která čítá 37 836 obyvatel (Tamtéž).

Záměrným výběrem byl určen výzkumný vzorek, který se skládá z 31 žáků devátých tříd ZŠ a 29 studentů čtvrtého ročníku střední školy. Klíčovými osobami, které mě žákům a studentům ve školách uvedly, byly jejich třídní učitelé, kteří již předem žáky motivovaly k vyplnění dotazníků a ulehčily mi tak jejich přístup ke mně.

6.5 Analýza dat a jejich interpretace

Celkový počet respondentů (na ZŠ i SŠ), kteří se tohoto průzkumu zúčastnili, byl 60. Rozdělíme-li respondenty dle pohlaví, zjistíme, že dotazník vyplnilo celkem 31 dívek (52% z celkového počtu respondentů) a 29 chlapců (48% z celkového počtu respondentů), z toho na ZŠ 17 dívek a 14 chlapců, na SŠ 14 dívek a 15 chlapců. (Pozn. Všechny procentuální výpočty jsou v celé analýze dat zaokrouhleny na celé číslo.)

Pro větší přehlednost, na základě výše stanovených cílů a hypotéz, jsou v následujícím textu zvýrazněny **správné odpovědi** respondentů a jejich procentuální

vyjádření (na jednotlivé otázky v dotazníku). Respondenti (jejich data) jsou rozčleněni do těchto skupin: **a) všichni respondenti** (ZŠ i SŠ, dívky i chlapci), **b) respondenti ZŠ** (dívky i chlapci), **c) respondenti SŠ** (dívky i chlapci), **d) pouze dívky** (ZŠ i SŠ), **e) pouze chlapci** (ZŠ i SŠ). Ostatní (nesprávné) odpovědi a jejich procentuální zastoupení je rovněž zpracováno. Následující otázky jsou číslovány tak, jak byly číslovány v původním dotazníku (viz Přílohy).

Ot. č. 3: Jaké jsou nynější oficiální státní barvy České republiky (tzv. státní trikolóra)?

Všichni respondenti (100%) kteří se průzkumu zúčastnili, odpověděli na tuto otázku správně, a za tzv. státní trikolóru označili barvy: „**bílou, červenou, modrou**“. Jiná odpověď nebyla u žádného z respondentů zaznamenána.

Ot. č. 4: Co představuje současné zobrazení jednotlivých polí Velkého státního znaku?

Všichni respondenti (ZŠ i SŠ)

39 respondentů (65% z celkového počtu respondentů) odpovědělo, že jednotlivá pole Velkého státního znaku zobrazují Čechy, Moravu, Slezsko a jednotu celé České republiky, což je správná odpověď. 17 respondentů (28%) si myslí, že se na Velkém státním znaku nachází stříbrný dvouocasí lev, stříbrno-červená šachovaná orlice a modrá orlice. Ty se na Velkém znaku vyskytují, ovšem stříbrno-červená orlice s orlicí černou, ne modrou. 3 respondenti (5%) uvedli, že na Velkém státním znaku je vyobrazena Podkarpatská Rus, Čechy, Morava a Slezsko. Pouze jeden respondent (2%) odpověděl, že se na polích vyskytuje Praha, Brno, Opava.

Respondenti – ZŠ (dívky i chlapci)

18 respondentů (58% - 11 dívek a 7 chlapců) na ZŠ uvedlo správnou odpověď: „Čechy, Moravu, Slezsko a jednotu celé České republiky“. 9 respondentů

(29%) uvedlo možnost, že se na Velkém státním znaku nachází stříbrný dvouocasí lev, stříbrno-červená šachovaná orlice a modrá orlice, z toho takto odpověděly 4 dívky a 5 chlapců. 3 respondenti (10%) se domnívají, že zobrazuje Podkarpatskou Rus, Čechy, Moravu a Slezsko (To si myslí 2 dívky a 1 chlapec). 1 chlapec (3%) uvedl, že Prahu, Brno, Opavu.

Respondenti – SŠ (dívky i chlapci)

21 respondentů (72% - 9 dívek a 12 chlapců) uvedlo na výše položenou otázku správnou odpověď: „Čechy, Moravu, Slezsko a jednotu celé České republiky“. 8 respondentů (28% - 5 dívek a 3 chlapci) odpovědělo: „stříbrného dvouocasého lva, stříbrno-červenou šachovanou orlici, modrou orlici.“ Jiné nabízené odpovědi nebyly zaznamenány.

Dívky (ZŠ i SŠ)

20 dívek (65%) odpovědělo, Čechy, Moravu, Slezsko a jednotu celé České republiky. 9 dívek (29%) „stříbrného dvouocasého lva, stříbrno-červenou šachovanou orlici, modrou orlici,“ 2 dívky (6%) označily „Podkarpatskou Rus, Čechy, Moravu, Slezsko.“ Jiné odpovědi nebyly zaznamenány.

Chlapci (ZŠ i SŠ)

19 chlapců (66%) odpovědělo: „Čechy, Moravu, Slezsko a jednotu celé České republiky.“ 8 chlapců (28%) se domnívá, že: „stříbrného dvouocasého lva, stříbrno-červenou šachovanou orlici, modrou orlici.“ 1 chlapec (3%) : „Prahu, Brno, Opavu. 1 chlapec (3%) : „Podkarpatskou Rus, Čechy, Moravu, Slezsko.“

Ot. č. 5: Z čeho se skládá státní vlajka?

Všichni respondenti (ZŠ i SŠ)

Nejčastější odpovědí na tuto otázku byla odpověď, která odpovídá popisu české vlajky tak, jak je uvedeno v Zákoně č. 3/1993 Sb. o státních symbolech České republiky: **„horní pruh bílý, dolní pruh červený a mezi ně je vsunut žerďový modrý klín sahající do poloviny délky vlajky“**. Takto odpovědělo celkem **28 respondentů (47%)**. Následovala odpověď 27 respondentů (45%), která se od předešlé ovšem lišila v tom, že si tito respondenti mysleli, že žerďový modrý klín sahá do třetiny délky vlajky. 4 respondenti (7%) prohodili při své odpovědi červenou a modrou barvu, vybrali odpověď, že je: „horní pruh bílý, dolní pruh modrý a mezi ně je vsunut žerďový červený klín sahající do poloviny délky vlajky.“ Pouze 1 respondent (2%) vybral možnost, že je: „horní pruh červený, dolní pruh bílý a mezi ně je vsunut žerďový modrý klín sahající do poloviny délky vlajky.“

Respondenti ZŠ (dívky i chlapci)

16 respondentů ZŠ (52% - 8 dívek a 8 chlapců) odpovědělo, že na státní vlajce je: „horní pruh bílý, dolní pruh červený a mezi ně vsunut žerďový modrý klín sahající do třetiny délky vlajky.“ **Správnou odpověď znalo 11 respondentů (35% - 7 dívek a 4 chlapci)**. 3 respondenti (10% - 1 dívka a 2 chlapci) uvedli možnost: „horní pruh bílý, dolní pruh modrý a mezi ně je vsunut žerďový červený klín sahající do poloviny délky vlajky.“ 1 dívka (3%) uvedla možnost: „horní pruh červený, dolní pruh bílý a mezi ně je vsunut žerďový modrý klín sahající do poloviny délky vlajky.“

Respondenti SŠ (dívky i chlapci)

17 respondentů (59% - 9 dívek a 8 chlapců) uvedlo možnost: „horní pruh bílý, dolní pruh červený a mezi ně je vsunut žerďový modrý klín sahající do poloviny délky vlajky“, což je rovněž pokládáno za správnou odpověď. 11 respondentů (38% - 5 dívek a 6 chlapců) vybralo možnost: „horní pruh bílý, dolní pruh červený a mezi ně vsunut žerďový modrý klín sahající do třetiny délky vlajky.“ a 1 respondent (3% - 1 chlapec) označil: „horní pruh bílý, dolní pruh modrý a mezi ně je vsunut žerďový červený klín sahající do poloviny délky vlajky.“ Odpověď „horní pruh

červený, dolní pruh bílý a mezi ně je vsunut žerďový modrý klín sahající do poloviny délky vlajky“ nebyla žádným respondentem vybrána.

Dívky (ZŠ i SŠ)

17 dívek (55%) zvolilo možnost: „horní pruh bílý, dolní pruh červený a mezi ně je vsunut žerďový modrý klín sahající do poloviny délky vlajky.“ 12 dívek (39%) odpovědělo: „horní pruh bílý, dolní pruh červený a mezi ně vsunut žerďový modrý klín sahající do třetiny délky vlajky.“ 1 dívka (3%) odpověděla: „horní pruh bílý, dolní pruh modrý a mezi ně je vsunut žerďový červený klín sahající do poloviny délky vlajky.“ a taktéž 1 dívka (3%) zvolila možnost: „horní pruh červený, dolní pruh bílý a mezi ně je vsunut žerďový modrý klín sahající do poloviny délky vlajky.“

Chlapci (ZŠ i SŠ)

15 chlapců (52%) vybralo odpověď: „horní pruh bílý, dolní pruh červený a mezi ně vsunut žerďový modrý klín sahající do třetiny délky vlajky.“ **11 chlapců (38%): „horní pruh bílý, dolní pruh červený a mezi ně je vsunut žerďový modrý klín sahající do poloviny délky vlajky.“** 3 chlapci (10%) : „horní pruh bílý, dolní pruh modrý a mezi ně je vsunut žerďový červený klín sahající do poloviny délky vlajky.“ Jiné odpovědi nebyly u chlapců v této otázce zaznamenány.

Ot. č. 6: Na vlajce prezidenta České republiky je vyobrazeno jaké heslo?

Všichni respondenti (ZŠ i SŠ)

Více než polovina respondentů (70%) se domnívá, že na vlajce prezidenta České republiky je vyobrazeno heslo: „Pravda vítězí“. 10 respondentů (17%) odpovědělo, že obsahuje heslo: „Pravda a láska zvítězí nad lží a nenávistí.“ 5 respondentů (8%) uvedlo, že heslo je známé jako: „Pravda navždy zvítězí.“ a 3 respondenti (5%) odpověděli, že: „Pravda a mír zvítězí.“

Respondenti ZŠ (dívky i chlapci)

21 respondentů (68% - z toho 11 dívek a 10 chlapců) odpovědělo správně: „Pravda vítězí.“ 6 respondentů (19% - 3 dívky a 3 chlapci) uvedlo možnost: „Pravda a láska zvítězí nad lží a nenávisť.“ a 4 respondenti (13% - 3 dívky a 1 chlapec) uvedli: „Pravda navždy zvítězí.“ Odpověď „Pravda a mír zvítězí“ nebyla zaznamenána.

Respondenti SŠ (dívky i chlapci)

21 respondentů (72% - 11 dívek a 10 chlapců) vybralo heslo: „Pravda vítězí“, což je správnou odpovědí na výše položenou otázku. 4 respondenti (14% - 4 chlapci) odpověděli, že heslem je: „Pravda a láska zvítězí nad lží a nenávisť.“ 3 respondenti (10% - 2 dívky a 1 chlapec) vybrali možnost: „Pravda a mír zvítězí“ a 1 respondent (3% - 1 dívka) označil heslo: „Pravda navždy zvítězí.“

Dívky (ZŠ i SŠ)

22 dívek (71%) vybralo možnost: „Pravda vítězí.“ 4 dívky (13%) zvolily: „Pravda navždy zvítězí.“. 3 dívky (10%) : „Pravda a láska zvítězí nad lží a nenávisť.“. 2 dívky (6%) : „Pravda a mír zvítězí.“

Chlapci (ZŠ i SŠ)

20 chlapců (69%) : „Pravda vítězí.“ 7 chlapců (24%) : „Pravda a láska zvítězí nad lží a nenávisť.“ 1 chlapec (3%) : „Pravda navždy zvítězí.“ 1 chlapec (3%): „Pravda a mír zvítězí.“

Ot. č. 7: Kdo složil hudbu a napsal text státní hymny České republiky „Kde domov můj?“

Všichni respondenti (ZŠ i SŠ)

26 respondentů (43%) se domnívá, že František Škroupa složil hudbu a Josef Kajetán Tyl napsal text ke státní hymně. 22 respondentů (37%) uvedené autory tzv. prohodilo, tzn., že dle nich složil hudbu Josef Kajetán Tyl a František Škroupa napsal text. 7 respondentů (12%) odpovědělo, že: „Josef Kajetán Tyl složil hudbu a František Kroupa napsal text. 5 respondentů (8%) vybralo možnost, že: „František Kroupa složil hudbu a Josef Kajetán Tyl napsal text ke státní hymně.

Respondenti ZŠ (dívky i chlapci)

13 respondentů (42% - 10 dívek a 3 chlapci) odpovědělo, že: „Josef Kajetán Tyl (hudba), František Škroupa (text). **Správnou odpověď uvedlo 12 respondentů (39% - 5 dívek a 7 chlapců). Ta zněla: „František Škroupa (hudba), Josef Kajetán Tyl (text).** 6 respondentů (19% - 2 dívky a 4 chlapci) uvedlo, že: „Josef Kajetán Tyl (hudba), František Kroupa (text). Odpověď František Kroupa (hudba), Josef Kajetán Tyl (text) nebyla u žádného z respondentů ZŠ zaznamenána.

Respondenti SŠ (dívky i chlapci)

14 respondentů (48% - 6 dívek a 8 chlapců) uvedlo, že: „František Škroupa složil hudbu a Josef Kajetán Tyl napsal text, což je správnou odpovědí. 9 respondentů (31% - 4 dívky a 5 chlapců) uvedlo: „Josef Kajetán Tyl (hudba), František Škroupa (text). 5 respondentů (17% - 3 dívky a 1 chlapec) označilo odpověď: „František Kroupa (hudba), Josef Kajetán Tyl (text) a 1 respondent (3% - 1 dívka) vybral: „Josef Kajetán Tyl (hudba), František Kroupa (text).

Dívky (ZŠ i SŠ)

14 dívek (45%) označilo: „Josef Kajetán Tyl (hudba), František Škroupa (text). **11 dívek (35%) vybralo správnou možnost: „František Škroupa (hudba), Josef Kajetán Tyl (text).** 3 dívky (10%) označily: „Josef Kajetán Tyl (hudba), František

Kroupa (text), rovněž 3 dívky (10%) vybraly tuto možnost: „František Kroupa (hudba), Josef Kajetán Tyl (text).

Chlapci (ZŠ i SŠ)

15 chlapců (52%) označilo odpověď: „František Škroupa (hudba), Josef Kajetán Tyl (text). 8 chlapců (28%) : „Josef Kajetán Tyl (hudba), František Škroupa (text). 4 chlapci (14%) : „Josef Kajetán Tyl (hudba), František Kroupa (text). 2 chlapci (6%) : „František Kroupa (hudba), Josef Kajetán Tyl (text).

Ot. č. 8: Kdy byl pravděpodobně založen Pražský hrad?

Všichni respondenti (ZŠ i SŠ)

Nejčastěji si respondenti myslí, že Pražský hrad byl založen za období vlády Karla IV. Takto odpovědělo 36 respondentů (60%). **15 respondentů (25%) uvedlo správnou odpověď, aneb, že Pražský hrad byl založen pravděpodobně v 9.století.** 8 respondentů (13%) se domnívá, že byl založen kolem roku 1620 a 1 respondent (2%) uvedl, že Pražský hrad byl založen 1.1.1993.

Respondenti ZŠ (dívky i chlapci)

19 respondentů (61% - 9 dívek a 10 chlapců) se domnívá, že Pražský hrad byl založen za období vlády Karla IV. **6 respondentů (19% - 3 dívky a 3 chlapci) uvedlo, že byl založen pravděpodobně v 9. století, což je také správná odpověď.** 5 respondentů (16%- 4 dívky a 1 chlapec) si myslí, že byl založen kolem roku 1620 a 1 dívka (3%) se domnívá, že byl založen 1.1.1993.

Respondenti SŠ (dívky i chlapci)

17 respondentů (59% -10 dívek a 7 chlapců) uvedlo odpověď, že Pražský hrad byl postaven za období vlády Karla IV. **Správnou odpověď (Pražský hrad byl postaven pravděpodobně v 9.století) uvedlo 9 respondentů (31% - 3 dívky a 6 chlapců).** 3 respondenti (10% - 1 dívka a 2 chlapci) vybrali možnost: „ kolem roku 1620.“ Odpověď: „1.1.1993“ nebyla zaznamenána.

Dívky (ZŠ i SŠ)

19 dívek (61%) označilo možnost: „v období vlády Karla IV.“ **6 dívek (19%) vybralo odpověď: „v 9.století“, což je odpovědí správnou.** 5 dívek (16%) se domnívá, že : „kolem roku 1620“. 1 dívka (3%) zvolila možnost: „1.1.1993“.

Chlapci (ZŠ i SŠ)

17 chlapců (59%) odpovědělo, že: „v období vlády Karla IV.“ **9 chlapců (31%) odpovědělo, že :„v 9.století.“** 3 chlapci (10%): „kolem roku 1620.“ Jiná odpověď nebyla zaznamenána.

Ot. č. 9: Pro koho je určen řád T. G. Masaryka?

Všichni respondenti (ZŠ i SŠ)

28 respondentů (47%) uvedlo, že je řád T.G.Masaryka určen: „pro osoby, které se podílejí na rozvoji demokracie, humanity a lidských práv.“ 14 respondentů (23%) odpovědělo, že je určen: „pro osoby, které se podílejí na rozvoji školství.“ 10 respondentů (17%) si myslí, že je tento řád určen pro: „osoby, které se podílejí na rozvoji vědy a kultury“ a 8 respondentů (13%) se domnívá, že je určen pro: „osoby, které jsou jiné státní příslušnosti než příslušnosti české.“

Respondenti ZŠ (dívky i chlapci)

Správnou odpověď uvedlo 12 respondentů (39% - 5 dívek a 7 chlapců), kteří se domnívají, že je tento řád určen: „pro osoby, které se podílejí na rozvoji demokracie, humanity a lidských práv.“ 9 respondentů (29% - 6 dívek a 3 chlapci) si myslí, že je určen: „pro osoby, které se podílejí na rozvoji školství.“ 7 respondentů (23% - 4 dívky a 3 chlapci) se domnívá, že je: „pro osoby, které se podílejí na rozvoji vědy a kultury.“ a 3 respondenti (10% - 2 dívky a 1 chlapec) vybrali možnost, že je: „pro osoby, které jsou jiné státní příslušnosti než příslušnosti české.“

Respondenti SŠ (dívky i chlapci)

16 respondentů (55% - 6 dívek a 10 chlapců) vybralo za svou odpověď tuto: „pro osoby, které se podílejí na rozvoji demokracie, humanity a lidských práv“, což je odpovědí správnou. 5 respondentů (17% - 4 dívky a 1 chlapec) se domnívá, že odpovědí na výše položenou otázku je: „pro osoby, které jsou jiné státní příslušnosti než příslušnosti české.“ a rovněž 5 respondentů (17% - 2 dívky a 3 chlapci) vybralo možnost tuto: „pro osoby, které se podílejí na rozvoji školství.“ 3 respondenti (10% - 2 dívky a 1 chlapec) si myslí, že odpověď by měla být tato: „pro osoby, které se podílejí na rozvoji vědy a kultury.“

Dívky (ZŠ i SŠ)

11 dívek (35%) se domnívá, že je tento řád určen: „pro osoby, které se podílejí na rozvoji demokracie, humanity a lidských práv.“ 8 dívek (26%) vybralo možnost: „pro osoby, které se podílejí na rozvoji školství.“ 6 dívek (19%) zvolilo: „pro osoby, které jsou jiné státní příslušnosti než příslušnosti české“ a rovněž 6 dívek (19%) volilo: „pro osoby, které se podílejí na rozvoji vědy a kultury.“

Chlapci (ZŠ i SŠ)

17 chlapců (59%) uvedlo: „pro osoby, které se podílejí na rozvoji demokracie, humanity a lidských práv.“ 6 chlapců (21%) : „pro osoby, které se podílejí na rozvoji školství.“ 4 chlapci (14%) : „pro osoby, které se podílejí na rozvoji vědy a kultury.“ 2 chlapci (6%): „pro osoby, které jsou jiné státní příslušnosti než příslušnosti české.“

Ot. č. 10: Kde jsou uloženy české korunovační klenoty?

Všichni respondenti (ZŠ i SŠ)

43 respondentů (72%) si myslí, že české korunovační klenoty jsou uloženy v chrámu svatého Víta na Pražském hradě. 8 respondentů (13%) se domnívá, že se nacházejí v klenotnici v Loretě, 5 respondentů (8%) má pocit, že jsou uloženy v depozitáři Národního muzea a 4 respondenti (7%), že se nacházejí v trezoru České národní banky.

Respondenti ZŠ (dívky i chlapci)

23 respondentů (74% - 12 dívek a 11 chlapců) odpovědělo správně, tzn., že české korunovační klenoty jsou uloženy: „v chrámu svatého Víta na Pražském hradě.“ 4 respondenti (13% - 4 dívky) uvedli, že jsou uloženy v depozitáři Národního muzea, 3 respondenti (10% - 1 dívka a 2 chlapci) se domnívají, že jsou v klenotnici v Loretě a 1 respondent (3% - 1 chlapec) odpověděl, že jsou v trezoru České národní banky.

Respondenti SŠ (chlapci i dívky)

20 respondentů (69% - 11 dívek a 9 chlapců) odpovědělo, že korunovační klenoty jsou uloženy: „v chrámu svatého Víta na Pražském hradě. Tato odpověď je správná. 5 respondentů (17% - 5 chlapců) uvedlo, že jsou: „v klenotnici v Loretě“. 3

respondenti (10% - 2 dívky a 1 chlapec) se domnívají, že se nacházejí: „v trezoru České národní banky.“ a 1 respondent (3%- 1 dívka) si myslí, že jsou: „v depozitáři Národního muzea.“

Dívky (ZŠ i SŠ)

23 dívek (74%) se správně domnívá, že jsou: „v chrámu svatého Víta na Pražském hradě.“ 4 dívky (13%) zvolily možnost: „v depozitáři Národního muzea“, 2 dívky (6%) zvolily: „v klenotnici v Loretě.“ 2 dívky (6%) se domnívají, že jsou: „v trezoru České národní banky.“

Chlapci (ZŠ i SŠ)

20 chlapců (69%) odpovědělo, že: „v chrámu svatého Víta na Pražském hradě.“ 6 chlapců (21%) : „v klenotnici v Loretě.“ 2 chlapci (6%) : „v trezoru České národní banky.“ 1 chlapec (3%) : „v depozitáři Národního muzea.“

Ot. č. 11: Co označujeme jako tzv. „hlavní“ korunovační klenoty?

Všichni respondenti (ZŠ i SŠ)

45 respondentů (75%) uvedlo, že jako tzv. „hlavní“ korunovační klenoty označujeme: „královskou korunu, královské žezlo, královské jablko.“ 10 respondentů (17%) se domnívá, že jsou to tyto: „svatováclavská koruna, královské bidlo, královské jablko. 4 respondenti (7%) vybrali odpověď: „královská koruna, královské žezlo, korunovační kříž“ a 1 respondent (2%) uvedl: „královské žezlo, královské jablko, korunovační plášť s hermelínem.“

Respondenti ZŠ (chlapci i dívky)

22 respondentů (71% - 13 dívek a 9 chlapců) odpovědělo správně, že jako tzv. „hlavní“ korunovační klenoty označujeme: „královskou korunu, královské

žezlo, královské jablko.“ 6 respondentů (19% - 2 dívky a 4 chlapci) uvedlo, že: „svatováclavskou korunu, královské bidlo, královské jablko.“ a 3 respondenti (10% - 2 dívky a 1 chlapec) uvedli: „královskou korunu, královské žezlo, korunovační kříž.“ Odpověď „královské žezlo, královské jablko, korunovační plášť s hermelínem“ nebyla zaznamenána u žádného z respondentů ZŠ.

Respondenti SŠ (chlapci i dívky)

23 respondentů (79% - 13 dívek a 10 chlapců) odpovědělo správně, tzn., že jako tzv. „hlavní“ korunovační klenoty označujeme: „královskou korunu, královské žezlo, královské jablko. 4 respondenti (14% - 1 dívka a 3 chlapci) vybrali možnost: „svatováclavskou korunu, královské bidlo, královské jablko.“ 1 respondent (3%- 1 chlapec) označil: „královskou korunu, královské žezlo, korunovační kříž“ a rovněž 1 respondent (3%- 1 chlapec) označil: „královské žezlo, královské jablko, korunovační plášť s hermelínem.“

Dívky (ZŠ i SŠ)

26 dívek (84%) se domnívá správně, že: „královskou korunu, královské žezlo, královské jablko.“ 3 dívky (10%) zvolily: „svatováclavskou korunu, královské bidlo, královské jablko.“ 2 dívky (6%) vybraly: „královskou korunu, královské žezlo, korunovační kříž.“ Jiné odpovědi nebyly zaznamenány.

Chlapci (ZŠ i SŠ)

19 chlapců (66%) odpovědělo: „královskou korunu, královské žezlo, královské jablko.“ 7 chlapců (24%) : „svatováclavskou korunu, královské bidlo, královské jablko.“ 2 chlapci (6%) : „královskou korunu, královské žezlo, korunovační kříž.“ 1 chlapec (3%) : „královské žezlo, královské jablko, korunovační plášť s hermelínem.“

Ot. č. 12: Kdo se ve vývoji českého jazyka zasloužil o tzv. diakritický pravopis, ve kterém je později rozlišováno tzv.nábodeníčko dlouhé a nabodeníčko krátké?

Všichni respondenti (ZŠ i SŠ)

21 respondentů (35%) si myslí, že o tzv. diakritický pravopis, ve kterém je později rozlišováno tzv. nabodeníčko dlouhé a nabodeníčko krátké, se zasloužil Jan Amos Komenský. **20 respondentů (33%) se domnívá, že osobou, která se o výše zmíněné zasloužila je Jan Hus.** 16 respondentů (27%) označilo možnost Cyril a Metoděj a 3 respondenti (5%) uvedli Josefa Dobrovského.

Respondenti ZŠ (dívky i chlapci)

12 respondentů (39% - 7 dívek a 5 chlapců) uvedlo Cyrila a Metoděje jako ty, co se zasloužili o tzv. diakritický pravopis. **10 respondentů (32% - 4 dívky a 6 chlapců) vybralo možnost „Jan Hus“, což je správnou odpovědí.** 7 respondentů (23% - 5 dívek a 2 chlapci) označilo „Jana Amose Komenského“. Josefa Dobrovského vybrali 2 respondenti (6% - 1 dívka a 1 chlapec).

Respondenti SŠ (dívky i chlapci)

14 respondentů (48% - 7 dívek a 7 chlapců) vybralo: „Jana Amose Komenského“. **10 respondentů (34% - 6 dívek a 4 chlapci) označilo: „Jana Husa“, což je správnou odpovědí.** 4 respondenti (14 % - 1 dívka a 3 chlapci) označili odpověď Cyril a Metoděj. 1 respondent (3% - 1 chlapec) vybral možnost: „Josef Dobrovský“.

Dívky (ZŠ i SŠ)

12 dívek (39%) vybralo možnost: „Jan Amos Komenský.“ **10 dívek (32%) „Jan Hus“.** 8 dívek (26%) „Cyrila a Metoděje“ a 1 dívka (3%) Josefa Dobrovského.

Chlapci (ZŠ i SŠ)

10 chlapců (34%) odpovědělo: „Jan Hus.“ 9 chlapců (31%) : „Jan Amos Komenský.“ 8 chlapců (28%): „Cyril a Metoděj. 2 chlapci (6%) : „Josef Dobrovský.“

Ot. č. 13: Co patří mezi státní symboly České republiky dle Ústavy?

Všichni respondenti (ZŠ i SŠ)

25 respondentů (42%) se domnívá, že dle Ústavy mezi státní symboly České republiky patří: „velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, státní hymna.“ 15 respondentů (25%) se domnívá, že: „velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajky, státní pečeť, státní hymna, korunovační klenoty. 10 respondentů (17%) vybralo možnost: „velký a malý státní znak, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, český jazyk, státní hymna“ a rovněž 10 respondentů (17%) se domnívá, že se v Ústavě může setkat s těmito státními symboly: „velkým a malým státním znakem, státními barvami, státní vlajkou, vlajkou prezidenta republiky, státní pečeti, státní hymnou, bankovkami a mincemi.“

Respondenti ZŠ (dívky i chlapci)

11 respondentů (35% - 6 dívek a 5 chlapců) vybralo správnou odpověď a to, že mezi státní symboly dle Ústavy patří: „velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, státní hymna.“ 7 respondentů (23% - 3 dívky a 4 chlapci) odpovědělo, že: „velký a malý státní znak, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, český jazyk, státní hymna.“ A rovněž 7 respondentů (23% - 5 dívek a 2 chlapci) vybralo možnost: „velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, státní hymna, bankovky a mince.“ 6 respondentů (19% - 3 dívky a 3 chlapci) označilo možnost: „velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajky, státní pečeť, státní hymna, korunovační klenoty.“

Respondenti SŠ (dívky i chlapci)

14 respondentů (48% - 6 dívek a 8 chlapců) označilo správnou odpověď na výše položenou otázku: „velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, státní hymna.“ 9 respondentů (31% - 5 dívek a 4 chlapci) uvedlo možnost: „velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajky, státní pečeť, státní hymna, korunovační klenoty.“ 3 respondenti (10% - 2 dívky a 1 chlapec) uvedli: „velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, státní hymna, bankovky a mince.“, a taktéž 3 respondenti (10% - 1 dívka a 1 chlapec) označili: „velký a malý státní znak, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, český jazyk, státní hymna.“

Dívky (ZŠ i SŠ)

12 dívek (39%) vybralo správnou odpověď: „velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, státní hymna.“ 8 dívek (26%) vybralo: „velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajky, státní pečeť, státní hymna, korunovační klenoty.“ 7 dívek (23%) : „velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, státní hymna, bankovky a mince.“ 4 dívky (13%) : „velký a malý státní znak, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, český jazyk, státní hymna.“

Chlapci (ZŠ i SŠ)

13 chlapců (45%) označilo: „velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, státní hymna.“ 7 chlapců (24%) : „velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajky, státní pečeť, státní hymna, korunovační klenoty.“ 6 chlapců (21%) : „velký a malý státní znak, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, český jazyk, státní hymna.“ 3 chlapci (10%) : „velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, státní hymna, bankovky a mince.“

Ot. č. 14: V České republice je den 28. října označován jako?

Všichni respondenti (ZŠ i SŠ)

28. října je v České republice den označován jako: „Den vzniku samostatného československého státu“, takto odpovědělo 47 respondentů (78%). 12 respondentů (20%) se domnívá, že tento den se nazývá: „Den osvobození“ a 1 respondent (2%) tento den chápe jako: „Den upálení mistra Jana Husa.“ Odpověď, že 28. října je den, který je u nás označován jako: „Mezinárodní den žen“, nebyla žádným respondentem vybrána.

Respondenti ZŠ (dívky i chlapci)

22 respondentů (71% - 13 dívek a 9 chlapců) odpovědělo, že den 28.října je v České republice den označován jako: „Den vzniku samostatného československého státu.“, což je správnou odpovědí. 9 respondentů (29% - 4 dívky a 5 chlapců) odpovědělo, že je tento den označován jako: „Den osvobození.“ Odpovědi: „Den upálení mistra Jana Husa“ a „ Mezinárodní den žen.“ nebyly vybrány žádným respondentem.

Respondenti SŠ (dívky i chlapci)

25 respondentů (86% - 13 dívek a 12 chlapců) vybralo správnou odpověď a to: „Den vzniku samostatného československého státu.“ 3 respondenti (10% - 1 dívka a 2 chlapci) označili možnost: „Den osvobození“ a 1 respondent (3% - 1 chlapec) uvedl: „Den upálení mistra Jana Husa.“ Odpověď „Mezinárodní den žen“ nebyla zaznamenána u respondentů SŠ.

Dívky (ZŠ i SŠ)

26 dívek (84%) odpovědělo správně, že: „Den vzniku samostatného československého státu.“ 5 dívek (16%) : „Den osvobození.“ Jiné odpovědi dívek nebyly zaznamenány.

Chlapci (ZŠ i SŠ)

21 chlapců (73%) : „Den vzniku samostatného československého státu.“ 7 chlapců (24%) : „Den osvobození“ 1 chlapec (3%): „Den upálení mistra Jana Husa.“ Jiné odpovědi nebyly zaznamenány.

Ot.č. 15: Co je národním stromem České republiky?

Všichni respondenti (ZŠ i SŠ)

39 respondentů (65%) za národní strom České republiky vybralo lípu srdčitou. 18 respondentů (30%) se domnívá, že státním stromem České republiky je český dub, 2 respondenti (3%) vybrali možnost smrk obecný a 1 respondent (2%) zaškrtl odpověď javor veliký.

Respondenti ZŠ (dívký i chlapci)

18 respondentů (58% - 10 dívek a 8 chlapců) vybralo správnou odpověď, tzn. za národní strom České republiky vybrali „lípu srdčitou“. 11 respondentů (36% -7 dívek a 4 chlapci) vybralo za národní strom „český dub“ a 2 respondenti (6% - 2 chlapci) označili odpověď „smrk obecný“.

Respondenti SŠ (dívký i chlapci)

21 respondentů (72% - 10 dívek a 11 chlapců) označilo za národní strom České republiky: „lípu srdčitou“, což je správná odpověď. 7 respondentů (24% - 3 dívký a 4 chlapci) vybralo možnost: „český dub“ a 1 respondent (3% - 1 dívká) se domnívá, že naším národním stromem je: „javor veliký“.

Dívky (ZŠ i SŠ)

20 dívek (65%) odpovědělo, že: „lípa srdčitá“. 10 dívek (32%) zvolilo: „český dub“. 1 dívka (3%) vybrala: „javor veliký“.

Chlapci (ZŠ i SŠ)

19 chlapců (66%) zvolilo možnost : „lípa srdčitá.“ 8 chlapců (28%) : „český dub.“ 2 chlapci (6%) : „smrk obecný.“ Jiná odpověď nebyla zaznamenána.

Ot. č. 16: Jaký je pro Vás nejvýznamnější státní symbol České republiky a proč?

22 respondentů odpovědělo, že nejvýznamnějším státním symbolem je pro ně státní vlajka. Odpovědi dle pohlaví jsou zaznamenány v následující tabulce, zmiňme pouze, že státní vlajku nejvíce volily dívky na ZŠ, nejméně chlapci na SŠ. Někteří respondenti své důvody volby neuvodili, ale ti, co se více rozepsali, tak udávali tyto důvody: „*Nejvíce nás reprezentuje v zahraničí.*“ (Student SŠ), „*Je ze státních symbolů nejznámější.*“ (Žákyně ZŠ), „*Objevuje se téměř všude.*“ (Student SŠ), „*Máme ji jedinečnou a nejhezčí.*“ (Žák ZŠ), „*Je hezká a je naše.*“ (Studentka SŠ), „*U ní vždycky vím, že označuje Českou republiku.*“ (Studentka SŠ), „*Každý by ji měl znát, je více známější než klenoty. Představuje českou zemi.*“ (Žákyně ZŠ). (Pozn. Všechny uvedené úryvky jsou přepsané tak, jak je sami respondenti uváděli v dotazníku, tedy i s pravopisnými a stylistickými chybami.)

Druhým nejčastějším státním symbolem, který je respondenty pokládán za nejvýznamnější je státní hymna. Státní hymnu napsalo jako svou odpověď 15 respondentů. Odpovědi dle pohlaví můžeme opět vidět v níže uvedené tabulce. Ti respondenti, kteří připsali důvod své volby, tak připisovali tyto výroky: „*Protože nás odlišuje od ostatních a je na ní něco kouzelného.*“ (Studentka SŠ), „*Je dojemná.*“ (Studentka SŠ), „*Státní hymna, protože zpívá o tom, jaký je to v ČR, a jak vypadá.*“ (Žákyně ZŠ), „*Je rytmická a hezká.*“ (Student SŠ), „*Hraje se na sportovních utkáních.*“ (Student SŠ) „*Jelikož je z divadelní hry a já mám divadlo ráda.*“ (Studentka SŠ),

„Protože se liší od ostatních.“ (Student SŠ), „Ukazuje to, co cítíme k naší zemi.“ (Student SŠ).

6 respondentů odpovědělo „nic“ na výše uvedenou otázku. O jednoho respondenta méně, odpověděli ti, kteří nevěděli (odpověď nevím), jaký je pro ně nejvýznamnější státní symbol. Český jazyk a korunovační klenoty byly na stejné pomyslné příčce žebříčku, tyto odpovědi byly napsány vždy po třech respondentech. Karlův most napsali 2 respondenti, stejně tak symbol lva. Ostatní symboly (prezident, znak Markrabství Moravského, hermelín, bankovky, státní pečeť, Miloš Zeman a odpověď, že: „Všechny státní symboly jsou pro mě nejvýznamnější, jsem hrdá na to, že jsem Češka – Studentka SŠ) se vyskytly vždy pouze u jednoho respondenta (viz tabulka).

Tabulka 1: Nejvýznamnější státní symboly pro žáky ZŠ a studenty SŠ

Státní symbol	celkem	ZŠ- dívký	ZŠ- chlapci	SŠ- dívký	SŠ- chlapci
Státní vlajka	22	10	5	5	2
Státní hymna	15	4	1	5	5
Nic	6	1	2	1	2
Nevím	5	1	2	2	0
Český jazyk	3	0	2	1	0
Korunovační klenoty	3	0	0	1	2
Karlův most	2	1	0	0	1
Lev	2	0	2	0	0
Prezident	1	0	0	0	1
Znak Markrabství Moravského	1	0	0	0	1
Hermelín	1	1	0	0	0
Bankovky	1	0	0	1	0
Státní pečeť	1	1	0	0	0
Miloš Zeman	1	0	1	0	0
Všechny	1	0	0	0	1

Zdroj: autor práce (vlastní šetření)

(Pozn. Celkový počet odpovědí se nerovná počtu respondentů, jelikož někteří respondenti uvedli více odpovědí.)

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že pro žáky ZŠ a SŠ je nejvýznamnějším státním symbolem státní vlajka. Nejvíce se ke státní vlajce jako nejvýznamnějšímu symbolu ČR přikláněly dívky ze ZŠ. Odchyly lze vidět u chlapců ze SŠ, kteří považují za nejvýznamnější státní symbol státní hymnu. Třetí stanovenou hypotézu pro tento průzkum, která zní: „Nejvýznamnějším symbolem České republiky je pro žáky ZŠ a studenty SŠ státní vlajka z důvodu její reprezentativnosti“ lze potvrdit.

Důvody, které žáci a studenti udávali ve svých volných odpovědích, do určité míry korespondují s odbornou literaturou vztahující se k tomuto tématu, neboť je udáváno, že státní symboly reprezentují stát, utváří se skrze ně národní identita, občané státu se díky nim identifikují se státem, každý symbol je jedinečný, má svou osobitou „tvář“, jsou důležité pro mezinárodní styky apod. Podíváme-li se na slovní výroky respondentů, vidíme, že jsou schopni reflektovat státní symboly a dokáží (i když ne všichni) vyjmenovat, proč jsou pro náš stát, ale i pro jednotlivce významné.

Z výše uvedených dat vyplývá, že největší znalost měli všichni respondenti (100%) o oficiálních státních barvách (tzv. státní trikolóře), respektive všichni je dovedli správně určit (jak ZŠ, tak SŠ, dívky i chlapci). Na druhém místě se umístil den 28. říjen – den vzniku samostatného československého státu, který správně určilo 78% všech respondentů. 75% všech respondentů dovedlo správně určit tzv. „hlavní“ korunovační klenoty. 72% respondentů odpovědělo, že se korunovační klenoty nacházejí v chrámu svatého Víta na Pražském hradě. 70% respondentů vědělo, jaké heslo je vyobrazeno na vlajce prezidenta. 65% respondentů dovedlo určit, co představují jednotlivá pole Velkého státního znaku a rovněž 65% respondentů správně uvedlo, že národním stromem ČR je lípa srdčitá. 47% dotázaných uvedlo, jaké je uspořádání barevných pruhů a žerďového modrého klínu na státní vlajce, a také 47% respondentů dokázalo odpovědět, pro koho je určený řád T.G.Masaryka. 43% respondentů zná, kdo složil hudbu a napsal text státní hymny. 42% respondentů dovedlo správně určit, co patří mezi státní symboly dle Ústavy. 33% respondentů označilo Jana Husa za

objevitele tzv. diakritického pravopisu. 25% respondentů se správně domnívalo, v jakém století byl založen Pražský hrad.

Z analýzy dat je možné na základě procentuálního vyjádření u správných odpovědí na dané otázky (jak u žáků ZŠ, tak studentů SŠ) zaznamenat, že celkově studenti střední školy vykazovali větší procentuální zastoupení v závislosti na svém počtu, než žáci základní školy v závislosti na svém počtu. Respektive pouze v odpovědi na otázku: „Kde se nacházejí korunovační klenoty?“ byli více znalí žáci základní školy (ZŠ – 74%), než studenti SŠ (69%). U ostatních otázek, které byly zodpovězeny správně (vyjma té, která se týká oficiálních státních barev), převažovalo procentuální zastoupení studentů SŠ. Na základě uvedených dat je možné potvrdit první stanovenou hypotézu na počátku průzkumu, která zní: „Žáci SŠ na tom budou se znalostí státních symbolů lépe než žáci ZŠ.“ V tomto průzkumu se potvrdilo, že studenti SŠ jsou na tom obecně se znalostí státních symbolů lépe než žáci ZŠ.

Co se týče pohlaví a znalostí státních symbolů, tak v souvislosti s výše uvedenými daty z dotazníků je obecně možné říci, že chlapci jsou do jisté míry lepší než dívky ve znalosti státních symbolů (u správných odpovědí měli větší procentuální zastoupení vzhledem k jejich celkovému počtu, oproti dívkám). Lepší znalost v procentuálním zastoupení (v závislosti na jejich počtu) měli chlapci u otázek týkající se: polí Velkého státního znaku, týkající se autorů státní hymny, doby založení Pražského hradu, řádu T.G. Masaryka, diakritického pravopisu, státních symbolů dle Ústavy a národního stromu ČR. Dívky naopak chlapce pokořily v otázkách týkající se: skladby státní vlajky, hesla na prezidentově vlajce, uložení místa českých korunovačních klenotů a dni vzniku samostatného československého státu. Hypotézu, že: „Chlapci budou znát státní symboly lépe než dívky“ je možné potvrdit. (Tato hypotéza měla za cíl odhadnout, jak na tom budou dívky a chlapci se znalostí státních symbolů jako dvě oddělené sociální skupiny (bez ohledu na vzdělání). Nezajímalo mě tedy, jestli je dívka/chlapec ze ZŠ nebo SŠ, ale jestli je rozdíl v pohlaví a znalostech o státních symbolech).

6.6 Formulace doporučení z průzkumu

Tento průzkum byl chápán jako podpůrný k celé práci týkající se retrospektivního a recentního pohledu na státní symboly. Mým cílem bylo zachytit recentní pohled a znalosti žáků, studentů. Tento průzkum zachycuje statistické vyjádření jednotlivých odpovědí respondentů, které alespoň částečně pomohlo odhalit to, jak jsou státní symboly v současné době vnímány a jak jsou ukotveny (co se týče znalostí) žáky základní školy a studenty střední školy. Znalosti studentů střední školy byly v globálním měřítku lepší než u žáků základní školy. To může být do jisté míry spojené s tím, že na středních školách se probírá učivo ve větší šíři než na základní škole a rovněž do větší hloubky. Chlapci procentuálně prokázali lepší znalosti v počtu správně zodpovězených otázek oproti dívkám.

Hlavní cíl tohoto průzkumu i jednotlivé podcíle byly splněny tak, jak byly stanovené. Díky tomuto průzkumu se nejen ukázalo, že více než polovina z dotázaných respondentů má povědomí a určité znalosti o státních symbolech, ale i to, že nejvýznamnějším státním symbolem žáků a studentů je státní vlajka. Vnímají ji jako neznámější, jedinečný a nejhezčí (mezi vlajkami ostatních států) státní symbol, u kterého je potřeba ho znát, nejvíce nás dle respondentů reprezentuje v zahraničí, a taktéž její prostřednictvím cítíme příslušnost k našemu státu (identifikaci se státem).

ZÁVĚR

Státní symboly ve společnosti plní rozmanité funkce. Plní funkci ve několika úrovních, kde na prvním místě jsou základem každého státu a prostupují celou jeho společností a pomáhají o ní dotvářet celkový obraz. Takovéto funkce v různých podobách měly již od středověku a byly vázány událostmi dané doby.

Pro pochopení celkového vývoje státních symbolů je důležité brát na zřetel historický vývoj na daném území spjatý s jeho státností. Důležitými milníky v dějinách českých zemí bylo vytvoření samostatného státu Československé republiky 28. října 1918. Prvním Československým prezidentem se stal Tomáš Garrigue Masaryk. Další důležitým zlomem ve vývoji a podobě státních symbolů byl rok 1938 a Protektorát Čechy a Morava. Na počátku tohoto období podléhaly veškeré úkony říšskému protektorovi Reinhardovi Heydrichovi, na kterého byl spáchán později atentát, a rovněž došlo k vypálení Lidic a Ležáků. Také byla změněna státní vlajka díky odstranění modrého klínu a umístění modrého pruhu pod pruhy bílé a červené, na menší a větší státní znak byly přidány nápisy v německém jazyce. Od roku 1945 do roku 1960 byl používán pouze malý státní znak, prezidentova standarta. V roce 1989 po pádu komunismu se zrodila myšlenka nových státních znaků, které měly zobrazovat demokratické principy společnosti.

V současné době jsou za oficiální státní symboly považovány podle zákona č. 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky tyto: velký státní znak, malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, státní hymna. Kromě oficiálních státních symbolů můžeme některé další symboly nazvat neoficiálními. Mezi tyto symboly můžeme zařadit například korunovační klenoty, Pražský hrad, státní řády a vyznamenání, mince a bankovky, hlavní město Prahu, národní strom Lípu, český jazyk, heslo „pravda vítězí“, státní svátky. I tyto neoficiální státní symboly jsou vnímány občany České republiky obdobně jako oficiální státní symboly.

Pro dotvoření recentního pohledu na tuto problematiku byla práce podpořena průzkumem na základní a střední škole, při kterém byl žákům 9. tříd základní školy a studentům 4. ročníku střední školy předložen dotazník s tematikou státních symbolů, jehož cílem bylo zachycení znalostí a vnímání státních symbolů našeho státu samotnými respondenty. Celkově se tohoto průzkumu zúčastnilo 60 respondentů. 31 žáků základní školy a 29 studentů střední školy. Byly zjištěny následující informace.

Studenti střední školy obecně prokázali lepší znalosti než žáci základní školy. Porovnáme-li celkové výsledky chlapců a dívek dojdeme k závěru, že chlapci dosáhli lepších výsledků než dívky. Za nejvýznamnější státní symbol považují žáci základní školy a studenti střední školy státní vlajku. Tento státní symbol zvolili na základě toho, že vždy označuje naši zemi, nejvíce nás odlišuje od ostatních zemí, vyskytuje se při různých příležitostech a respondenti mají tendenci ho chápat jako primární státní symbol České republiky.

Toto téma bude i v budoucnosti aktuální, bude se proměňovat v závislosti na vývoji naší společnosti, a taktéž se bude podřizovat legislativním změnám České republiky. V následujících letech mohou vznikat i nové státní symboly, nejen oficiální, ale i takové, které budou přijímány samotnou společností.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ADAMCOVÁ, Petra. *Státní symboly*. Praha, 2007. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Vedoucí práce JuDr. Jiří Hřebejk.

AUGUSTIN, Josef. *Česká republika ve znacích, symbolech a erbech*. Sokolov: Arbor C.S. Nakl., 1997, 392 p. ISBN 80-901-5340-2.

BRAVERMANOVÁ, Milena. *České korunovační klenoty*. 3., rozš. vyd. Praha: Správa Pražského hradu, 1998, 88 s. ISBN 80-861-6105-6.

BROŽEK, Aleš. *Lexikon vlajek a znaků zemí světa*. 1. vyd. Praha: Kartografie, 1998, 223, [1] p. ISBN 80-701-1581-5.

BUBEN, Milan. *Encyklopedie heraldiky*. 1. vyd. Praha: Libri, 1994, 420 p. ISBN 80-901-5794-7.

CUŘÍN, František et al. *Vývoj českého jazyka a dialektologie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1964.

DOUBEK, Vratislav. *Křehké vítězství: 28. říjen v paměti Hradu : proměny československé státnosti 1918-1948*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2008, 163 s., 73 s. obr. příl. ISBN 978-802-0419-132.

DUDÁK, Vladislav. *Pražský hrad, Hradčany*. Vyd. 1. V Praze: Baset, 1998, 239 s. Ze všech stran. ISBN 80-901-8913-X.

FRAJDL, Jiří. *Československá republika: 1918-1938*. 1. vyd. Moravská Třebová: Diatext, 1992.

GÖSSEL, Gabriel et al. *Kde domov můj: státní hymna České republiky v proměnách doby = Where is my home : the Czech Republic's national anthem down the ages*. 1. vyd. =. Praha: Český rozhlas, 2008, 174 p. ISBN 80-867-6212-2.

GREIG, Charlotte. *Vlajky: průvodce vlajkami celého světa : příručka*. 1. české vyd. Praha: Svojtka, 2005c2008, 208 s. Příručka (Svojtka. ISBN 978-80-7352-936-9.

HRUŠKOVÁ, Marie. *Kult stromů v zemích Koruny české*. Vyd. 1. Praha: Abonent ND [i.e. Národní divadlo], 2005, 155 p. ISBN 978-807-2582-112.

Idea Československa a střední Evropa: sborník příspěvků z odborné konference konané k 75. výročí 28. října 1918 v Brně a v Martině ve dnech 28.-30. října 1993. 1. vyd. Editor Stanislava Kučerová. Brno: Doplněk, 1994, 67 s. ISBN 80-856-1535-5.

KRÁL, Václav. *Vznik ČSR*. 1. vyd. Praha: Melantrich, 1985. ISBN 32-020-85.

LÍŠKA, Karel. *Městské znaky s ozdobami*. 1. vyd. Praha: Práce, 1989, 134 s. Delfín. ISBN 80-208-0348-3.

LOUŽEK, Marek. *Českoslovenští a čeští prezidenti: sborník textů*. Vyd. 1. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2002, 151 p. Ekonomika, právo, politika, č. 23. ISBN 80-865-4722-1.

MYSLIVEČEK, Milan. *Panoptikum symbolů, značek a znamení*. Vyd. 1. Praha: Horizont, 1992, 277 s. ISBN 80-701-2065-7.

PÁNEK, Jaroslav a Jarmila LAKOSILOVÁ. *Idea českého státu v proměnách staletí: fakta, úvahy, souvislosti*. Vyd. 1. Editor Milena Hurtová. Praha: NLN Nakladatelství lidové noviny, 2008, 278 s. Knižnice Klubu Vltava, sv. 4. ISBN 978-807-1069-850.

SEDLÁČEK, Pavel. *Symboly republiky: Symbols of the Czech Republic*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007, 41 p. ISBN 978-808-7041-291.

SEDLÁČEK, Pavel a Eva GREGOROVÍČOVÁ. *Česká panovnická a státní symbolika: vývoj od středověku do současnosti : katalog výstavy = Czech sovereigns' and state's symbols : their evolution from the middle ages up to the present : catalogue of the exhibition*. Praha: Státní ústřední archiv v Praze, 2002, 149 p. ISBN 80-854-7586-3.

SKÝBOVÁ, Anna. *České královské korunovační klenoty*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1982. ISBN 11-022-82.

SLÁDEČEK, Vladimír et al. *Ústava České republiky: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2007. ISBN 80-7179-869-9.

SMOLÁKOVÁ, Mária. *Slavné korunovační klenoty*. Vyd. 1. Ilustrace Pavol Pevný. Praha: Slovart, 2001, 135 s. ISBN 80-720-9343-6.

SVOBODA, Zbyšek. *Česká státní a vojenská symbolika: Czech state and military symbols*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, c1996, 44 p. ISBN 80-854-6990-1.

STANĚK, Jaroslav a Jan BAJER. *Peníze v Českých zemích: přehled mincí a papírových peněz v dějinných a hospodářských souvislostech od 10. století dodnes*. Praha: Vydavatelství P.A.S., c1995, 239 p., 24 p. of plates. ISBN 80-901-8931-8.

ŠIKTANC, Karel. *České korunovační klenoty: [pamětní vydání ke vzniku České republiky]*. 1. (pamětní) vyd. Editor Ljuba Horáková. Praha: Nakladatelství Jiřího Poláčka, 1993, viii, 72 s. ISBN 80-901-2243-4.

TOMEŠ, Josef. *Slovník k politickým dějinám Československa 1918-1992*. Praha: Jiří Budka, 1994, 280 s. Slovník, sv. 2. ISBN 80-901-5492-1.

Ústava České republiky: Listina základních práv a svobod ; Parlament, ministerstva ; Ombudsman ; Antidiskriminační zákon : podle stavu k .. Ostrava: Sagit, 1995?-, sv. ÚZ. ISBN 978-80-7208-617-7.

VODIČKA, Karel a Ladislav CABADA. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 351 p. ISBN 80-717-8718-3.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

SAYER, Derek. *The coasts of Bohemia: a czech history*. Princeton: Princeton University Press, 1998, 442 s. ISBN 06-910-5052-X.

Hermann, A. H. *A History of the Czechs* , 1975.

Seznam použitých internetových zdrojů

BŘEZINA, Vitězslav. Devadesátiletý mladík Jiří Louda. *Historická šlechta* [online]. Loužecký.cz, © 2009–2013 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z: <http://www.historickaslechta.cz/devadesatilety-mladik-jiri-louda-id2010110004-19>

České bankovky. *Česká národní banka* [online]. © 2003-2013 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/platidla/bankovky/>

Dějiny Pražského hradu. *Pražský hrad* [online]. © 2013 [cit. 2013-01-03]. Dostupné z: <http://www.hrad.cz/cs/prazsky-hrad/historie/dejiny-prazskeho-hradu.shtml>

GELBIČ, M. Pravda vítězí. *Husitství* [online]. © 1998-2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: <http://www.husitstvi.cz/n-a11.php>

HAVRÁNEK, Bohuslav. Dnešní čeština. Naše řeč [online]. 1950, roč. 34, 1-2 [cit. 2013-02-06]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=4154>

Historie české měny. *České peníze* [online]. © 2013 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z: <http://ceske-penize.eu/historie-ceske-meny/>

Historie státního znaku. *Vláda ČR* [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/historie-statniho-znaku/statni-znak-ceske-republiky--jeho-predchudci-a-soucasna-podoba-43755/>

MAREŠOVÁ, Hana. Základy historické mluvnice češtiny: vývoj jazyka. In: Upol.cz [online]. 2008 [cit. 2013-02-06]. Dostupné z: <http://kcjl.upol.cz/zshmlrozs1/index.html>

Ochranné prvky platidel. *Česká národní banka* [online]. © 2003-2013 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platidla/ochranne_prvky

PINCL, Martin. Pravda vítězí!. *Blog.iDNES.cz* [online]. © 1999 – 2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://pinc.blog.idnes.cz/c/181703/Pravda-vitezi.html>

SEDLÁČEK, Miloslav. K vývoji jazykové kultury češtiny v letech 1918—1945. Naše řeč [online]. 1991, roč. 74, 4-5 [cit. 2013-02-06]. Dostupné z: http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7026#_ftnref11

Statistická ročenka kraje Vysočina. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/631011-12-r_2012-01

Seznam ostatních zdrojů

Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Československé socialistické republiky. In: *Zákony na webu*, 1960. Dostupné z: http://www.sbcr.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khm:SB1960/10060A21_000.HTM;skok#nasl

Ústavní zákon č. 102/1990 Sb., o státních symbolech České a Slovenské Federativní Republiky. In: *Zákony na webu*, 1990. Dostupné z: <http://www.sbcr.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khc:SB90102A>

Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci. In: *Zákony na webu*, 1968. Dostupné z: <http://www.sbcr.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khc:SB68143A>

Ústavní zákon č. 541/1992 Sb., o dělení majetku České a Slovenské Federativní Republiky mezi Českou republikou a Slovenskou republikou a jeho přechodu na Českou republiku a Slovenskou republiku. In: *Zákony na webu*, 1992. Dostupné z: <http://www.sbcr.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khc:SB92541A>

Vládní nařízení č. 29/1995 Sb., o vlajce plavidel ozbrojených sil Československé republiky. In: *Zákony na webu*, 1955. Dostupné z: <http://www.sbcr.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khc:SB55029A>

Vládní nařízení č. 222/1939, jimiž se mění zákon ze dne 30.3.1920, č. 252 Sb.z. a n. , kterým se vydávají ustanovení o státní vlajce, státních znacích a státní pečeti. In: *Zemský registr erbů České republiky*, 1939. Dostupné z: http://www.zrecl.cz/zrecl/index_cz.php?konstran=10224000011#1939/222

Zákon č. 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky. In: *Zákony na webu*, 1993. Dostupné z: <http://www.sbcr.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khc:SB93003A>

Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby. In: *Zákony na webu*, 1991. Dostupné z: <http://www.sbcr.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khc:SB91092A>

Zákon č. 93/1951 Sb., o státním svátku, o dnech pracovního klidu a o památných a významných dnech. In: *Zákony na webu*, 1951. Dostupné z: <http://www.sbcr.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khc:SB51093A>

Zákon č. 157/1994 Sb., o státních vyznamenáních České republiky. In: *Zákony na webu*, 1994. Dostupné z: <http://www.sbcr.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khc:SB94157A>

Zákon č. 252/1920 Sb., kterým se vydávají ustanovení o státní vlajce, státních znacích a státní pečeti. In: *Zemský registr erbů České republiky*,. 1920. Dostupné z: http://www.zrecl.cz/zrecl/index_cz.php?konstran=10224000011#1920/252

Zákon č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů. In: *Zákony na webu*, 2001. Dostupné z: <http://www.sbcr.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khc:SBA1352A>

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1: Československá vlajka z roku 1918	VI
Obrázek 2: Státní vlajka České republiky.....	VI
Obrázek 3: Velký znak Československé republiky z roku 1920	VI
Obrázek 4: Střední znak Československé republiky z roku 1920	VI
Obrázek 5: Velký státní znak České republiky.....	VII
Obrázek 6: Malý znak Československé republiky z roku 1920.....	VII
Obrázek 7: Malý znak České republiky.....	VII
Obrázek 8: Vlajka prezidenta Československé republiky z roku 1920	VII
Obrázek 9: Vlajka prezidenta České republiky	VIII
Obrázek 10: Řád bílého lva, velkostuha a klenot I. třídy občanské skupiny ...	VIII
Obrázek 11: Řád Tomáše Garrigua Masaryka, velkostuha a klenot I. třídy....	VIII

Seznam tabulek

Tabulka 1: Nejvýznamnější státní symboly pro žáky ZŠ a studenty SŠ	86
--	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník I

Příloha B - Vyobrazení státních symbolů VI

PŘÍLOHY

Příloha A – Dotazník

Dobrý den,

prosím Vás o vyplnění následujícího dotazníku o státních symbolech, který slouží pouze pro účely zpracování mé diplomové práce. Dotazník se skládá z 15 otázek uzavřených (správná je pouze jedna odpověď) a 1 otázky otevřené, ve které prosím, napište svůj názor. Vaše odpovědi zůstanou anonymní.

Předem Vám děkuji. S pozdravem Bc. Štěpán Andryšek

Státní symboly

1. Zaznamenejte Vaše pohlaví:

- a) Žena
- b) Muž

2. Zaškrtněte školu, kterou studujete:

- a) základní škola
- b) střední škola

3. Jaké jsou nynější oficiální státní barvy České republiky (tzv. státní trikolóra)?

- a) bílá, červená, modrá
- b) bílá, červená, žlutá
- c) stříbrná, červená, modrá
- d) bílá, černá, červená, modrá

4. Co představuje současné zobrazení jednotlivých polí Velkého státního znaku?

- a) Čechy, Moravu, Slezsko, jednotu celé České republiky
- b) Prahu, Brno, Opavu
- c) stříbrného dvouocasého lva, stříbrno-červenou šachovanou orlici, modrou orlici
- d) Podkarpatskou Rus, Čechy, Moravu, Slezsko

5. Z čeho se skládá státní vlajka?

- a) horní pruh červený, dolní pruh bílý a mezi ně je vsunut žerďový modrý klín sahající do poloviny délky vlajky
- b) horní pruh bílý, dolní pruh červený a mezi ně je vsunut žerďový modrý klín sahající do poloviny délky vlajky
- c) horní pruh bílý, dolní pruh modrý a mezi ně je vsunut žerďový červený klín sahající do poloviny délky vlajky
- d) horní pruh bílý, dolní pruh červený a mezi ně vsunut žerďový modrý klín sahající do třetiny délky vlajky

6. Na vlajce prezidenta České republiky je vyobrazeno jaké heslo?

- a) „Pravda navždy zvítězí.“
- b) „Pravda a láska zvítězí nad lží a nenávistí.“
- c) „Pravda vítězí.“
- d) „Pravda a mír zvítězí.“

7. Kdo složil hudbu a napsal text státní hymny České republiky „Kde domov můj?“

- a) Josef Kajetán Tyl (hudba), František Škroupa (text)
- b) František Škroupa (hudba), Josef Kajetán Tyl (text)
- c) František Kroupa (hudba), Josef Kajetán Tyl (text)

d) Josef Kajetán Tyl (hudba), František Kroupa (text)

8. Kdy byl pravděpodobně založen Pražský hrad?

- a) kolem roku 1620
- b) 1.1.1993
- c) v 9.století
- d) v období vlády Karla IV.

9. Pro koho je určen řád T. G. Masaryka?

- a) pro osoby, které se podílejí na rozvoji vědy a kultury
- b) pro osoby, které jsou jiné státní příslušnosti než příslušnosti české
- c) pro osoby, které se podílejí na rozvoji školství
- d) pro osoby, které se podílejí na rozvoji demokracie, humanity a lidských práv

10. Kde jsou uloženy české korunovační klenoty?

- a) v chrámu svatého Víta na Pražském hradě
- b) v klenotnici v Loretě
- c) v trezoru České národní banky
- d) v depozitáři Národního muzea

11. Co označujeme jako tzv. „hlavní“ korunovační klenoty?

- a) královskou korunu, královské žezlo, královské jablko
- b) svatováclavskou korunu, královské bidlo, královské jablko
- c) královskou korunu, královské žezlo, korunovační kříž
- d) královské žezlo, královské jablko, korunovační plášť s hermelínem

12. Kdo se ve vývoji českého jazyka zasloužil o tzv. diakritický pravopis, ve kterém je později rozlišováno tzv.nábodeničko dlouhé a nabodeničko krátké?

- a) Cyril a Metoděj
- b) Jan Amos Komenský
- c) Jan Hus
- d) Josef Dobrovský

13. Co patří mezi státní symboly dle Ústavy České republiky?

- a) velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, státní hymna
- b) velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajky, státní pečeť, státní hymna, korunovační klenoty
- c) velký a malý státní znak, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, český jazyk, státní hymna
- d) velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, státní hymna, bankovky a mince

14. V České republice je den 28.října označován jako?

- a) Den osvobození
- b) Den upálení mistra Jana Husa
- c) Den vzniku samostatného československého státu
- d) Mezinárodní den žen

15. Co je národním stromem České republiky?

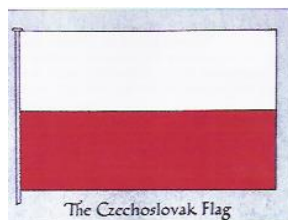
- a) český dub
- b) lípa srdčitá
- c) smrk obecný

d) javor veliký

**16. Jaký je pro Vás nejvýznamnější státní symbol České republiky a proč?
(napište svůj názor)**

Příloha B – Vyobrazení státních symbolů

Obrázek 1: Československá vlajka z roku 1918

Zdroj: Sedláček, 2007, s. 28

Obrázek 2: Státní vlajka České republiky

Zdroj: Sedláček, 2007, s. 27

Obrázek 3: Velký znak Československé republiky z roku 1920

Zdroj: Sedláček, 2007, s. 15

Obrázek 4: Střední znak Československé republiky z roku 1920

Zdroj: Sedláček, 2007, s. 14

Obrázek 5: Velký státní znak České republiky

Zdroj: Sedláček, 2007, s. 9

Obrázek 6: Malý znak Československé republiky z roku 1920

Zdroj: Sedláček, 2007, s. 21

Obrázek 7: Malý znak České republiky (Small Emblem of the Czech Republic)

Zdroj: Sedláček, 2007, s. 18

Obrázek 8: Vlajka prezidenta Československé republiky z roku 1920 (Flag of the President of the Czechoslovak Republic of 1920)

Zdroj: Sedláček, 2007, s. 32

Obrázek 9: Vlajka prezidenta České republiky

Zdroj: Sedláček, 2007, s. 14

Obrázek 10: Řád bílého lva, velkostuha a klenoty I. třídy občanské skupiny.

Zdroj: Sedláček, 2007, s. 25

Obrázek 11: Řád Tomáše Garrigua Masaryka, velkostuha a klenot I. třídy.

Zdroj: Sedláček, 2007, s. 25

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Štěpán Andrýsek

Obor: Evropská hospodářskosprávní studia

Forma studia: kombinovaná

Název práce: České státní symboly

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 82

Celkový počet stran příloh: 8

Počet titulů českých použitých zdrojů: 29

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 2

Počet internetových zdrojů: 12

Počet ostatních zdrojů: 12

Vedoucí práce: JUDr. Aleš Zpěvák